

Marcusi **Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na** **Marcusi te te ãma ĩrob'ui'érézé** **Ībaihâ wasu'uzé**

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ĩsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, 12 na ĩhâiba norĩ siré 're morĩ õ di, Zezusi te te sima ĩpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'éré na hã te te rowasu'u za'êtẽ õ di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ĩda'apawapto mono zém na si ma tô rowasu'u za'êtẽ. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ĩsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 ãma hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ĩmreme pire na ma tô duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ĩrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ĩ'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono na zama. Ã ĩbaihâ na ma tô Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidâ'âzéb zarina dawasété hawi, za te te 're ĩda'awaibui mono na hã.

Zuwã Batitaha wasu'u

Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28

¹⁻³ Ãhãna ĩsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u na. Romhâ ré, ma tô ãma rob'ui'éré siro, Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tĩ'ra ma, te te ĩwaihu'uzém na ma tô ãma rob'ui'éré, ãne:

“Wa hã wa za satõ ïzadawa wasu'u'wa hã, aiwana,
te te asô ropese mono da. ãne te za te te
dama 're rob'mahârâ, mreme 'rãihâ sina,
a'ubuni wi:

Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni
wi:

Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhîb'apito zô.

Îmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Ãne ma tô Iza'iza hã âma rob'ui'ééré, romhâ ré.

⁴ Tawamhã Iza'iza te te dama ïrob'ui'ééré zarina,
te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama
're ab'manharĩ, a'ubuni wi. ãne te oto te te dama
're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba,
'Re îhâimana u'âsi mono, marĩ 're ï'manharĩ wasété
za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra
wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te
aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — ãne ma tô te te
dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁵ Da'ahâ uptabi na te ïtême 're dasito, Zudeza
na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi. Zeruzarẽ na
'ri nho'ômo nhisi hawib zama, te ïtême 're dasito.
Tawamhã dasisô'a dawasété na, 'Re îhâimana u'âsi
mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma
tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã
hã, Zodã pa na â nhisi âma. ⁶ Zuwã hã awaru
ba'ômore zéré 'manharĩ na te 're si'uzã. Duré
romhã 'manharĩ hãiwaré na te âma 're si'usisi. 'Riti
na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa. ⁷ ãne
te te oto dama 're rowasu'u:

— Îza'u si te za îma ïpire uptabi hã wei wi. Îma
pire uptabi wa, ïpara'uza wasisizé, te tãma wasihu
waihu'u ô di za. ⁸ Wa hã wa tô â uptabi na si te
're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te
aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã. Tanei ô

di za oto. Īma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. Wê uptabi di, ĩpê'êzani hã. — Āne ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

*ZeZusi hã â dawabzuri te te ĩmanharĩzé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22*

⁹ Tawamhã āne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tô ZeZusi hã ĩtēme wi, Nazaré na 'ri wa'õtō nhisi hawi. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Nazaré hã. ĩtēme wisi wamhã, ma â dawabzuri hã ZeZusihi ma 'manha, Zodã pa na â nhisi āma.

¹⁰ Tawamhã â hawi watobro wi, ma hâiwa hã aipo'o. Hâiwa hawi, ma we 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ĩtēme si'ra, utu'u ne. Ma tô sina 'madâ, ZeZusi hã. ¹¹ Tawamhã hâiwa hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ZeZusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. Īma asawi uptabi di. Aima ĩto za'êtē uptabi di. — Āne te we tãma tinha, ĩmama hã.

*Wa'uburé hã ZeZusi te te ĩwada'urizé wasu'u
Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13*

¹² Tawamhã ZeZusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã satō, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo. ¹³ Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bâdâ hã ahâ na ma āma si'utōrĩ, 40 na. Tame sãmra ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te te saze da. A'ubuni āma abaze zahĩ hã te 're hâimana za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã hâiwa hawimhã, te we siwi 'madâ'â pese.

*ZeZusi hã romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u
Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11*

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã te mo, Darireza na dantipti'a nho'ômo nhisi u. Zuwã Batita hã dazazéb 're, da te dasiwi sêrê pari, te Zezusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wê hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tâma ãsômri na, te Zezusi hã te te dama 're rowasu'u oto. ¹⁵ ãne te tinha:

— ãhãna bâdâ hã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb da hã. Ma'ãpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re ãhâimana u'âsi mono niwĩ, ãwasu'uwê hã 're saze za'ra wa'aba mono da. — ãne ma tô te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã â zaihâ u ma tô wi, Zezusi hã, Darireza na ãsô'u nhisi u hã. Wisi wamhã, â zababa 're morĩ ré, ma tô tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã sôpêtê zahuré. Ta norĩ hã Sima Pedru na ãsisi hã ãsisãnawã me, ãdéréhé me. Tepe zô, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré.

¹⁷ Tawamhã ãne te Zezusi hã 'mahârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ãsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ãsisanho wa'aba da, ãma 're ãda'awaibui wa'aba mono zém na da hã. — ãne ma tô tâma waihu'u zahuré.

¹⁸ Tawamhã ône haré ma tâma marême zahuré, abazipara ma. Zezusihi siré te oto tineb zahuré.

¹⁹ Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Tí'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Abazipara sisi-narĩ hã te te ãma a'rã'ôtô zahuré apâ, uba're wa.

²⁰ Tawamhã Zezusi te duré sô tihârâ zahuré, ãsiré neb zahuré da. Tawamhã ône haré timama hã ma rême zahuré, tâma ãromhuri'wa norĩ zama, uba're 're ãsi'ubumro norĩ hã, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

Zezusi hã aibã ma, wa'uburé te te ãsãmrazé wasu'u

Rucasi 4.31-37

²¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Tawamhã sabadu na wa, ma awa'awi ãzé Zezusi hã, zudezu norĩ te rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da, tô romhuri zahârizém na hã. ²² 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u nei ô di, Zezusi te te dama ãrowahutu mono zé hã. Simirowahutu pire na te dama rowahutu. Simirowasu'u wẽ wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. ²³ Tawamhã te te dama rowasu'u ré, ma we aibã hã ãzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré 're ãmorĩ hã. Sébré wĩ, te sa'ëtẽ 'mahã:

²⁴ — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ãma aiwaihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono, we te te asatõrĩ na hã. Aiwẽ uptabi di, a hã. — ãne te 'mahã.

²⁵ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, wa'uburé ma:

— Tô'ã, we ãma nharĩ tõi. Mo oto aibã hawi aiwatobro.

²⁶ Tawamhã sisa'u te sa'ëtẽ hãiba wasutu, wa'uburé hã. Tawamhã sadari sina, ma aibã hawi watobro. ²⁷ Tawamhã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Rãwi te ãma dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— Ô hã, e niha. Wama ãsa'rese ô na, te wama rowahutu. Wa'uburé norĩ ma, te te rob'rui wamhã, ma tô wapari za'ra, ãmreme hã. — ãne te dasima ãma romnhoré za'ra ni.

²⁸ Taha wa, Zezusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, daro mono bâ.

Sima Pedruhu maprewa, Zezusi te te ãpesezé wasu'u

Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39

²⁹ Taha pari, ma tô Zezusi norĩ hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norĩ nhorôwa u si'aba'rê da. Tisiséme me, Âdéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norĩ hã. Ta norĩ hã, Ti'adu norĩ me, Zuwã norĩ me, ma asisi 'ri para u, Zezusihi siré. ³⁰ Tame te Simahã maprewa hã hâzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te Zezusihi ma 'mahârâ za'ra, hâzé na ãnomro na. ³¹ Taha wa, te oto ãtême mo, ãnomrozéb u. Tawamhã ma pa'â, wahutu da. Taha wa, ma awa'awi tiwahã. Tawamhã ma tô tâma api za'ra Zezusi norĩ ma, saihuri da.

Zezusi hã Darireza ãma te te 're ãda'apawapto mono zém na rowasu'u

Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41

³² Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô ãtême tasi'ãwisi za'ra ni, Zezusihi u, dahâzé mono bâ. Wa'uburé ré 're ãdanomro mono norĩ zama, ma ãtême ãwisi za'ra ni. ³³ Uburé 'ri ahâ 're, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ma ãtême tasi'rã'ôto ni, 'ri nho're uwaibaba. ³⁴ Tawamhã dahâzé mono bâ, ma da'apese, da'ahâ na. Duré timreme na ma wa'uburé norĩ hã dama anhamra, ahâ na. Wa'uburé norĩ hã ma tô waihu'u za'ra Zezusi hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, Zezusi ma tô wa'uburé norĩ hã sadawa uwati za'ra, te te dama rowasu'u za'ra tõe da.

³⁵ Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu Zezusi hã, 'ri nhiti morĩ da, a'ubuni u. Tame te a'â tihâiba, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme da. ³⁶ Tawamhã Sima Pedru norĩ hã te Zezusihi zô sôpré ropâ, tisiré norĩ me hã, te te siwi sôpêtê da. ³⁷ Tawamhã te te siwi sôpêtê wamhã, te tâma rowasu'u za'ra:

— Aihĩni te asô tanhopré ni.

³⁸ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'reí wa'aba, 'râwi 'ri wa'õtô 're, 're ãdahâimana za'ra mono u, tamomo zama te ãwasu'uwẽ na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo. — ãne ma Zezusi hã tâma siwaihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã daro mono bâ te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, ãwasu'uwẽ hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

Aibã ã'wa're ré hã, Zezusi te te ãpesezé wasu'u

Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16

⁴⁰ Tawamhã aibã hã ma ãtême wi, ã'wa're ré hã. Hi'râtítô ma aime, Zezusihi papara, te te tâma nharĩ da, ãne:

— ãma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ãwẽ wamhã, te za ãpe.

— ãne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã ãma pê'êzé wa, ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, ãne te tâma tinha:

— Tane tô. Wa tô ãsima aiwẽ, te aipese da. Tãibã oto aihâzé hã. — ãne ma Zezusi hã tâma waihu'u asa.

⁴² Tawamhã awa'awi ma ã'wa're hã tâma apa. Ma tô tihâiba wẽ oto.

43-44 Tawamhã Zezusi hã ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tō da. Āne te tãma tinha:

— Īwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u ō di za, te aipesezém na. Sasedoti u si te za aimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u si, aihâiba wê zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za asôpru, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te âma aiwahu'u za'ra da, sena na. — Āne ma tô aibâ hã satō, Zezusi hã. ⁴⁵ Tazahã aibâ hã rowasu'u wê na ma tô âma ropé. Taha wa, sô'awi 'ri ahâ u hã datême 're ne waihu'u mono ō di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'â 're hâimana, danhiti. Tame 're hâimana mono ré, te ĩtême 're dasihutu, daro mono bâ, da te 're sabu za'ra mono da.

2

Zezusi hã aibâ ĩhi'rê te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26

¹ Syry na âma ronomro parip si, ma Zezusi norĩ hã apâ aihutu, Capana'u na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ĩwasu'u hã ropé, 'ri para âma oto ĩhâimana na hã, Zezusi hã. ² Tawamhã da'ahâ na ma ĩtême dasito. Da'ahâ na ĩtême dasito mono wamhã, 'ri 're wa'wa âma hã da'masisi di, 'ridawa âma zama. ³ Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wê na te te dama rowasu'u ré, aibâ norĩ hã ma tô ĩhi'rê hã ĩtême siwi âwisi, ĩsimiwaptâ wa. Aibâ norĩ hã maparane si'uiwa na ĩhâiba za'ra hã. ⁴ Tazahã da'ahâ wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u ō di, Zezusihi u hã. Taha wa, sipapara 'ri nhisi hawi, ma tô siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri da. Tawamhã ma tô âma siwi si'ra,

ĩsa'warizéb ré, ĩhi'ré hã. ⁵ Aibâ norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi âma umnhasi, ĩsiwadi hã za te te ĩpesezém na. Zezusi hã ma tô tiwi waihu'u za'ra, sina ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ĩhi'ré ma tĩha:

— ĩsiwadi, aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. — Āne ma tô tãma waihu'u, ĩhi'ré ma.

⁶ Tame aibâ norĩ hã te dame asimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. ⁷ Ta norĩ hã te 'râwi sima âma rosa'rata za'ra, âne:

— E niha te aibâ ma tĩha bété, ô hã, ĩmorĩ'ô ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wê ô di, aibâ ma, te te ĩnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. — Āne te Zezusihi âma sima rosa'rata za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

⁸ Tawamhã 'râwi te te sima âma ĩrosa'rata za'ra zém na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te âne ĩ'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. ⁹ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ĩhi'ré ma, wa tô tĩha: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto.” Āne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ā hã ĩmorĩ'ô hã wahutu da, duré tiza'warizé hã te te sima âri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di

za oto. ¹⁰ Ti'ai âma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'ré ma, te tinha oto:

¹¹ — Ma'âpé, aiwahutu. Asa'warizé âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

¹² Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, aibâ hã. Tiza'warizé, ma tô ti'â. Rob u, ma tô ĩré watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma âma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, te duré âma tawata za'ra ni. Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni:

— Āne hã niwa wa te ĩ'madâ'â za'ra õ. — Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni.

Réwihi wasu'u

Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32

¹³ Tawamhã Darireza âma ĩsõ'u zapoto u, te apâ mo Zezusi hã. Da'ahâ na ma tô ĩtême 're danomro. Tawamhã dasihutu sidâpâsi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wẽ na. ¹⁴ Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ tisã, danhib'apito ma, dawĩ rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã. Tinhimiromhurizéb âma te nhamra, rob'uiprazé te te dawĩ 're ĩ'a'ubumroi mono zéb âma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahâ:

— We aiwahutu, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne te 'mahâ. Tawamhã awa'awi ma wahudu Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da. ¹⁵ Tawamhã syry na âma ronomro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihi nhorõwa âma. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahâ na duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré hã te duré ĩsiré tasaihuri ni. Ta norĩ hã rob'uiprazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina

're ãhâimana za'ra mono õ. ¹⁶ Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tô Zezusi hã 'madâ'ã za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ hã. Ta norĩ hã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma, te nharĩ za'ra:

— E niha bâ, te bété rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ãdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ãnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ãhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. Tane duré wa hã. Dawẽ na 're ãdanomro mono norĩ zô, ãsitẽme 're ãhârâ mono da, we ãmorĩ õ di. Dawasété na 're ãdanomro mono norĩ zô si, 're ãhârâ mono da, wa wei mo. — ãne ma tô dawede'wa na tâma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Bâtâ na dasai ãna, ãdahâimana za'ra zé wasu'u
Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39*

¹⁸ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ãnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ na te saihuri ãna tihâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. Taha wa, ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma, nharĩ za'ra:

— Zuwãhã siré 're ãnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ na saihuri ãna te tihâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. E marĩ wa, asiré 're ãnomro mono norĩ hã, saihuri ãna ã bâtâ na hâimana za'ra õ di bété, tâma mreme zusi da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Aibâ hã ãmrozéb u, sô ãhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e saihuri ãna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri ãna hâimana za'ra ô di za. Aibâ ãmro da hã ãrata sãmra za'ra ré, te za tô ãsiré tisa hã tihu, to sina. ²⁰ Niwapsi te za bâdâ hã ãwa waptârã, aibâ ãmro da hã ãsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ã'ári za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'ô na. — ãne sô'awib ô nherẽ, ma tô aibâ ãmrozé wasu'u na, sina ãma simiré'é, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Da'uza hã 'ratare hã, e te za ãhâi wẽ na ãma hãiwa'aba ni, ãhâ nhihâri tém na. Mare di. ãne wamhã, te za dawĩ 're hãzahutu za'ra. Tawamhã ãhâ'rada hã te za sina hãta. Te za oto dawĩ hãihatari za'êtẽ. ²² Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã te za asã'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ãtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãĩ wa'u té hã. — ãne sô'awib ô nherẽ, ma tô tinhimiroti tém na tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri zahârizém na roti wasu'u
Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5

²³ Tawamhã romhuri zahârizém na, ma tô buru nho wa'wai baba ro'rahâri za'ra Zezusi norĩ hã, sabadu na. ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, te te huri mono da. ²⁴ Tawamhã parisezu norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— E niha, romhuri zahârizém na nherẽ, te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, asiré 're ãnomro mono norĩ hã,

wahi'rata norĩ hã romhuri zahârizém na te te dawi 're sawi za'ra mono nherẽ.

²⁵ Tawamhã Zezusi ma asa tãma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ïrob'manharĩzém na, ïsiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. ²⁶ 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u, ma tô âzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hâimana mono ré, ma tô âzé. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ïpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'mai'rẽ ï'u'êne hã, Dawi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, aré da te ïsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tãma a za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ï'u'êne hã te te 're ïhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. — ãne ma tô tãma hâimanazéb 'râzarõtô za'ra Zezusi hã, parisezu norĩ ma.

²⁷⁻²⁸ Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã tãma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu, dasiré ïpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ïpire di, sabadu na roti hã te dama 're ï'apisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

3

Aibâ ïsimizu prã hã, romhuri zahârizém na Zezusi te te ïpesezé wasu'u

Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11

¹ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, ma duré âzé Zezusi hã. Tame te aibâ hã dame nhamra, ïsimizu'rã're hã. ² Tame te ni'wam norĩ hã Zezusi hã siwi 'madâ, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na,

aibâ hã te te pese zô. E marĩ da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wẽ'ô da, romhuri zahârizém na roti, te te ã'madâ'â ô na. ³ Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'mahâ:

— We aimorĩ ãwa.

⁴ Te duré da'ab'mahâ:

— E niha romhuri zahârizém na roti hã. E marĩ, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra, romhuri zahârizém na, sabadu na hã. E ãwẽ na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E ãwasété si, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra. E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E bâtâ na, wa te 're danho'reptu za'ra mono ãna, wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra. — ãne te da'a'mahâ.

Tawamhã ni'wa hã asa te te ãma sada'âbâ ô di, Zezusi te te ãsadanharĩ za'ra zém na hã. ⁵ Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ. Te te ãma ãrosa'rata norĩ ãma hã, toi ô di. Simirosa'rata wasété nhiptete za'ra wa, ta norĩ ãma pê'êzé za'ra di. Tawamhã ãsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ápé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Taha wa, ma tô tinhimizu pese. ⁶ Te te pese pari, ma awa'awi wairé, parisezu norĩ hã. Tawamhã Erodihi niwĩ 're ãhâimana za'ra mono norĩ me, ma tô sima ãma roti za'ra, Zezusi te te sima hãiba za're za'ra da.

Zezusi hã te te ãda'apesezé wasu'u

⁷⁻⁸ Tawamhã Zezusi norĩ hã te ai'aba're, Darireza na ãsô'u nhisi u. Da'ahâ uptabi na te ãsarina ai'aba're ni, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Idumeza hawimhã, duré Zodã pa

zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u hã ma tô wapari za'ra ni aré, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma tô ĩtẽme dasito, daro mono bâ. ⁹⁻¹⁰ Uburé ĩhãzé ré norĩ hã te ĩtẽme 're sisãmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha wa, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'ari za'ra da dawi, ĩwap sébré da, da te dasiwi hãiba wati tũ da. ¹¹ Wa'uburé te te 're ĩda'awamnarĩ mono norĩ hã, Zezusi te te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, ĩrãtitũ te ĩpapara 're sina. Te duré siwi 'mahã, sa'etẽ:

— A hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra.

¹² Taha wa, wa'uburé norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na te te dama sisi tũ za'ra da, te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

Aibã 12 na ĩhãiba za'ra hã, Zezusi te te ĩpisutu za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16

¹³ Tawamhã etẽ 'rãihã na, ma tô sai'u Zezusi hã. Tame te te sima ĩwêzéb uwaibaba, te sitẽme sô tihârã za'ra, aibã norĩ zô. Sitẽme sô hârã za'ra wa, ma tô ĩtẽme aihutu 'rãwi. ¹⁴ Tawamhã 12 na ĩhãiba za'ra hã ma tô pisutu za'ra, ĩsiré a'â 're hãimana za'ra mono da, nimahã na te te datẽme satõrĩ za'ra da, za te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na, ĩsõwa te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tô sisi za'ra oto. ¹⁵ Ma tô duré pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, wa'uburé norĩ te te dama 're sãmra za'ra mono da. ¹⁶⁻¹⁷ Aibã norĩ hã, 12 na ĩhãiba hã ãne ĩsisi za'ra hã: Sima hã Pedru na, ma tô sisi té, Zezusi hã. ĩsiré norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Ti'adu, duré Zuwã, Zebedehe 'ra norĩ hã. Bu'anezi na,

ma tô sisi téb zahuré, Ti'adu norĩ hã Zezusi hã. Bu'anezi na, ĩsisi hã, tăirără te wasu'u, ĩsisi té hã. ¹⁸⁻¹⁹ Duré ĩsiré norĩ hã әне ĩsisi za'ra hã: Ādére, duré Piripi, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Tome, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norĩ niwĩ aré 're ĩhâimana mono hã, duré Zudasi Icarizoti, si'uihã na Zezusihi hâiba nhomri'wa da hã dama. Āne ĩsisi za'ra hã.

Bezebuhu wasu'u

Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10

²⁰ Tawamhã Zezusi hã 'ri tēme oto morĩ wamhã, da'ahã na ma duré ĩtēme dasito. ĩtēme dasito mono wa, Zezusi norĩ hã saihuri waihu'u ō di. ²¹ Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tô sô ai'aba're, ĩsisānawã norĩ hã. Ma tô ni'wam norĩ hã ĩrã siwamnarĩ na Zezusihi āma romnomri za'ra. Taha wab zama, te sô ai'aba're, Zezusihi zô, ĩsisānawã norĩ hã. ²² 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã, Zeruzarē hawi datēme ĩsihutu norĩ hã, әне te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusihi hâiba na:

— Ō hã Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã romhōsi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da. — Āne te taré 'râwi sima rowasu'u za'ra Zezusihi hâiba na, zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ hã.

²³⁻²⁶ Tawamhã Zezusi te sima sô tihârâ za'ra, rowahutu'wa norĩ zô, marĩ hã te te tãma waihu'u za'ra da, romnhimiré'é na. Tawamhã ĩtēme simasa wamhã, әне te tãma nharĩ za'ra:

— E niha te za Satanasi hã tinhib'a'uwě norĩ hã te te dama 're sāmra. Te te dama 're ĩsāmra

mono da hã, mare di. ãne wa za aima ãma romn-himiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherẽ. Tane duré Satanasihi nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwi sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Tãibã aré ãsib'a'uwẽ norĩ hã. Taha wa, Satanasi hã tinhib'a'uwẽ norĩ hã te te dama 're ãsãmra mono da hã, mare di.

27 — ãne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hã aibã ãsiptete nhorõwa u, sébré wamhã, ãsibro hã te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, te te sima pawasisi õ ré hã. Te za a'ã sima pawasisi. Taha parip si, te za ãsibro hã tiwi ubumro, 'ri 're ãromnhimi'wara mono hã, aibã ãsiptete wi. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

28 Ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re ãhãmmana u'ãsi mono ãma, da te ãma 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, dawasédé hã tãma waihu'u pese di, te te dama 're ã'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madã'ã tã mono da. 29-30 Tane nherẽ, ãpẽ'ẽzani hã wẽ nherẽ, ãsimiromhuri na da te 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za. Te za te te da'ãma 're ab'madã'ã u'ãsi, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono hã. — ãne Zezusi ma tã tãma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa

para, 're ĩmorĩ na. Āne wẽ'õ te, ma tô āne tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*Zezusihi na wasu'u, ĩsisānawā norĩ wasu'u me
Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21*

³¹ Tawamhã Zezusihi no norĩ hã ma tô ĩtẽme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi zô da'maihârâ da, ĩtẽme watoebro za'ra da. ³² Da'ahâ na te ĩ'rata asimro ni. Tawamhã ni'wam norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, āne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te asô tihârâ za'ra. — Āne te oto tãma rowasu'u za'ra.

³³ Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa norĩ ma, ma tô waihu'u za'ra, āne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ.

³⁴ Tawamhã siwi ĩ'uirĩ'wa norĩ 'madâ'â sina, te āne tinha:

— Āhâta ĩna. Āhâta ĩno norĩ. Āhâta ĩhidiba norĩ.

³⁵ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã ĩno, duré ta norĩ hã ĩhidiba, duré ta norĩ hã ĩna. — Āne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

4

*Aibâ hã amnho te te ĩ'anhamra mono zé wasu'u
Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15*

¹ Tawamhã Zezusi hã te duré dama rowahutu, Darireza āma, ĩsô'u zapoto 'rata. Da'ahâ uptabi na ĩtẽme dasito mono wa, ma uba're wa āzé, â zada're prã na. ² Tawamhã sa'etẽ na ma tô dama rowaihu'u marĩ na, tinhimrowasu'u na romn-himiré'ézém na. Āne te dama tinha:

3 — Ma'âpé ãwapari pese za'ra wa'aba za. Amnho potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hãibâdâ wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. 4 Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma tô rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré. 5 Êtẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã. 6 Tawamhã bâdâ hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 'ré za'ra, ãsari hã te te rowa'réi mono õ wa. 7 Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norĩ hã. 8 Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãihã prã ti, rob're hã. Duré nima niwĩmhã 'rãihã di. Duré nima niwĩmhã 'rãihã pese uptabi di. — Æne amnho potozé wasu'u na, ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

9 Tawamhã Æne ma tô Æma dama 'rãsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé ãwapari pese za'ra wa'aba, ãnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Æne ma tô Æma dama waihu'u.

10 Tawamhã dazahutu parip si, ni'wam norĩ dame ãsimasa hã ma tô ãtẽme sina rotété za'ra dawa'rãmi, aibâ 12 na ãhãiba norĩ me. Tawamhã Æne te siwi 'mahã:

— E niha amnho potozém na rowasu'u hã.

11-12 Taha wa, Zezusi asa ma tô Æma sada'ãbã za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ìwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ìsib'a'uwe mono zém na hã, sô'awi te te dama waihu'u õ nherẽ. Ìzazei'õ'wa norĩ ma, wa za ìnhimiromnhimiré'é na si te tâma 're rowasu'u za'ra. Tawamhã ta norĩ hã titômo na te te 're rob'madâ'â za'ra mono nherẽ, taré te za te te 're rob'madâ'â za'ra. Duré 're simipari za'ra mono nherẽ, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono ãna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhã, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono niwĩ, ìwasédé hã te te ãma 're ab'madâ'â tô mono da. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã waihu'u za'ra wa'aba õ wamhã, amnho potozém na te ìrowasu'u hã, e niha te za tawamhã ìnhimirowasu'u amo hã ìwaihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Amnho hã aibã te te ì'anhamra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, tipo're na te te 're ìwapari za'ra mono hã, aiwa amnho hã bâdâdi zababa ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhã, Satanasi hã te za ìtême tiwisi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te tiwi âri za'ra da. ¹⁶ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã êtê nhisiwi ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina. ¹⁷ Tane nherẽ, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhã âté robzépada hã duré rowasédé hã te za ìsazei'õ'wa norĩ hã te

te tãma 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã aré te te 're ãsaze za'ra mono zé hã, te za te te 're sazei utõrĩ za'ra. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ãrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te za te te 're wapari za'ra, taré. ¹⁹ Áté marĩ na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Áté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ãwē uptabi newa. Áté marĩ hã te za te te sima 're wē uptabi za'ra. Tawamhã rob're ã'rãĩ õ ne, tãma 're hãimana wē za'ra mono õ di za. ²⁰ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wē wa ãrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wē za'etē za'ra. Tawamhã rob're ã'rãĩ pese uptabi ne, te za hãimana wē uptabi na 're hãimana za'ra. — ãne ma tô tinhimirowasu'u hã tãma 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Rob'uiwēzé wasu'u

Rucasi 8.16-18

²¹ Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Rob'uiwēzé hã 'ri 're wa'wa u, da te âri wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. ãsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da. ²²⁻²³ Taha wa, marĩ hã a'â dama ãwaihu'u'õ hã, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tô ãnhimiroti hã ãwapari za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ãpé ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

²⁴⁻²⁵ — Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ãhãimana u'ãsi

mono hã sa'ëtê na tâma âma 're sôprub za'ra, te te aré âma 're ïwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherê, ni'wam norĩ hã ïsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono ô wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tâma waihu'u pese za'ra ô nherê, te te tiwi 're awaibu 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, te te aré âma 're ïwaihu'u za'ra mono zé hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozé wasu'u

²⁶ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ïsib'a'uwê mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, poto mono da. ²⁷ Tawamhã aibã hã rĩtĩ ré nherê, duré sôtô ré nherê, si'uihã na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihã za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihã za'ra. Aibã hã te te waihu'u ô di. ²⁸ Ti'ai 'rowim nherê, te za si'uihã na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'â ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra. ²⁹ 'Rãĩ 'ré wapsi, te za oto 'rãihã, ro'wa na aibã hã, bâdã hã oto ïwa waptã'ã wa, te te ï'rãihãrizéb da hã. — ãne ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Motada nhama 'rare wasu'u

Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19

³⁰ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã, e marĩ na, wa za âma romnhimiré'é.

³¹ Motada nhamare na, wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã. Motada nhamare

hã syry uptabire di, aimawi norĩ ma hã. ³² Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihã za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'êtê wamhã, ãsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. Æne wa aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. — Æne te tinha, Zezusi hã.

³³ Æne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahã na te te ãma 're romnhimiré'é, marĩ hã da te ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ³⁴ Tinhimiromnhimiré'é na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ãnomro mono norĩ ma si, ma tô hãiba pisutu za'ra, te te tãma 're awaihu'u pese, sô'awi.

*Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ãharĩzé wasu'u
Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25*

³⁵ Tawamhã Zezusi hã barana ma tô satõrĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — Æne ma tô satõrĩ za'ra.

³⁶ Tawamhã te a'ã dazatõrĩ za'ra, apã dasi'aba're da. Taha pari, Zezusi hã uba're 're ãsébrézéb 're, ma asisi ãsarina, zara u te te saprĩ za'ra da. Ni'wam norĩ hã te duré siré sari za'ra uba're hã, Zezusihi zarina. ³⁷ Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'êtê na. Tawamhã âsisasi hã sa'êtê wamhã, ma tô nasi asisi, uba're wa. Æ hã te te ã'masisizéb u hã romhuture di oto. ³⁸ Tane nherê, te Zezusi hã nhono, uba're na're ãma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa. Taha wa, ma tô siwi utu. Æne te oto siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. E wa'ãma aipê'êzé za'ra õ di za.

³⁹ Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré âsisasisi ma zama, te tinha, âne:

— Ma'âpé ai'âtu na.

Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'âtu oto. ⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te âne tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ô di.

⁴¹ Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:

— Pra, e niha ô hã ĩwaihu'u pe. ĩsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, âsisasisi zama. — Âne te sima rowasu'u za'ra. Ône hã tâma sa'rese za'ra ô wa, ma tâma tipahi za'ra.

5

Aibâ hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã, Zezusi te te ĩpawaptobzé wasu'u

Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Darireza âma ĩsô'u zapoto zara niwĩ, Zeraza hã. ² Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibâ hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã sina uzusi. ³⁻⁴ Aibâ hã adâ'â 'ru hawi, ma tô ĩtême watobro. Adâ'â 'ru âma, te 're sãmra. Te aré da te 're pawasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te sina 're anhinari. Ni'wa hã sada 're siptete waihu'u mono ô di. ⁵ Bâtâ sidâpâsi, duré mara sidâpâsi te adâ'â 'ru âma 're hâimana, êtê 'rãihâ âma zama, sadari sina. Êtê na te duré 're sisihâri u'âsi. ⁶ Romhã na, ma tô aibâ hã tisã, Zezusi hã. Te te sãmri wa, te ĩtême wara, Zezusihi

u. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô ãpapara aime. ⁷ Sa'êtẽ te 'mahã, ãne:

— Zezusi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, danhipai u're ãsãmra mono 'ra, e marĩ ããma 'manharĩ da, te we aimo. ã'azãri õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a, wa ãsina aipa'uwati.

⁸ ãne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tãma rob'rui wa, aibã hãiba hawi watobro da.

⁹ Tawamhã Zezusi te ãsisi zõ sadanha:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ãnhisi hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã wa'ahã wa. — ãne te Zezusihi ma sisisi.

¹⁰ Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptẽ, wa'uburé norĩ ma, te te rob'ru tõ da, darob amoi u, si'aba'rẽ tõ da. ¹¹ Tawamhã romhutu na te uhãbã hã tisa te te 're huri, ahã na, sa'a ãma. ¹² Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi sina rowaptẽrẽ za'ra, uhãbã u:

— Ma'ãpẽ uhãbã u wazatõrĩ za'ra na, ãhãiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.

¹³ Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, aibã hãiba hawi wairébẽ da, uhãbã hãiba 're, sisisi da. Tawamhã uhãbã hãiba 're sisisi wi, uhãbã te sisa're, wara sina, ã'rã sipra u. ãi ba ma rere. ãi ba rere'e wa, ma uburé ai'utõ, uhãbã hã. 2 miu na ma tidã'ã za'ra.

¹⁴ Si'utõrĩ wi, te uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã ãsiti sisa're wara sina, 'ri ahã u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'õtõ ãma zama. Tawamhã da'ahã na ma tô ãtẽme ai'aba'rẽ ni, da te 'madã'ã za'ra da. ¹⁵ Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã za'ra ni, wa'uburé norĩ rẽ arẽ 're ãmorĩ hã. Uza rẽ, te oto nhamra, rowẽ na. Tawamhã ma tô tãma tapahi za'ra ni, õne hã dama sa'rese õ wa. ¹⁶ Tawamhã ãma ã'madã'ã za'ra 'wa

norĩ hã, te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ãsihutu norĩ ma. Aibã hã Zezusi te te ãpawaptobzém na, duré uhâbâi ma, te te ãrob'manharĩzém na zama, te dama rowasu'u za'ra. ¹⁷Tawamhã, te siwi satõ, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.

¹⁸Taha wa, Zezusi ma oto âzé uba're wa, danhiti morĩ da. Uba're wa, sébré wi, te aibã hã âne sina 'mahã, wa'uburé ré aré 're ãmorĩ hã:

— Ma'ãpé ãma pisutu, asiré 're ãmorĩ da.

¹⁹Tane nherẽ, Zezusi te te ãma sazei õ di. Taha wa, ma te aibã ma waihu'u, âne:

— Apã te za aimo, asõrõwa u, 'Re ãhãimana u'âsi mono, ãwẽ na te te aipawaptobzém na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da.

²⁰Tawamhã te oto mo, aibã hã. Zezusi, ãwẽ na te te ãpawaptobzém na, ma tô te te dama 're rowasu'u, Decapori na danhipti'a nho'õmo nhisi 're. Tawamhã ãsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhã, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.

Zairuhu 'ra wasu'u, pi'õi wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56

²¹Tawamhã Zezusi hã ma tô apã saprĩ, zara u. Da'ahã na, ma ãtẽme tasi'rã'õtõ ni, â zaihã u hã.

²²Tawamhã aibã hã ma ãtẽme wi, Zairu na ãsisi hã zudezu norĩ te, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã. ãtẽme wisi wi, ma tô hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara.

²³Ãne te tãma tinha:

— ã'ra hã hãzé ahã di, azaruture hã. Te za ãwi dãrã. Taha wa, te za ãma ãsiré aimo, asib'rada hã ãma nomri da, ãma pese da, dã'ã tõ da. — Ãne ma tô tãma tinha.

²⁴Tawamhã Zezusi te ãme mo. Da'ahã na ãsiré dasi'aba'rúi wamhã, ma dasiwi hãiba wati ni.

²⁵ Tawamhã morĩ ré, ma pi'õ hã ãtẽme wi, ãhãzé te te 're ã'manharĩ mono hã. Wahub ahã na te hãzé ré 're hãimana, 12 na ãma ãwahubzé hã. ²⁶ Dawede'wa norĩ hã ma tô ahã na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhib'rata 're hãimana mono ré, ma tô te te 're robzépata za'ëtẽ, pi'õ hã. Uburé tinhibro hã ma tiwede'wa norĩ ma uprosi, tiwede wa'âbâzém na. Taha wa, 're séptâ'â mono õ wa, ma tô ãhãzé hã te te tiwi 're wasété u'âsi, ãhãiba hã. ²⁷⁻²⁹ Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari wamhã, dawa'wa u ma tô âzé, ãbabarãi hawi. ãne ãsimirosa'rada hã: “Zezusihi uza si te tiwi upi nherẽ, wa za ãpese.” ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã. Taha wa, te ãtẽme mo. ã'uza si ma tiwi upi. Tawamhã ã'uza te te tiwi upi wi, awa'awi ma tô séptârâ. Marĩ hã tãma ãsipari na, ma tô 'rãwi sihãiba waihu'u. ³⁰ Awa'awi ma tô duré sina waihu'u, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te ãda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahã wa'wa. ãne te tawamhã da'a'mahã:

— E 'wa hã ma ã'uza hã ãwi upi.

³¹ Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, te ãwa'azadanha. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã.

³² Tane nherẽ, Zezusi hã ti'upi'wa zô te te 're rob'madâ'â. ³³ Taha wa, te ãtẽme mo, pi'õ hã. Ma tô sihãiba waihu'u, ãhãzé te te tãma ãpari na. Taha wa, pahi nherẽ, te ãtẽme mo, rërẽ'ẽ sina. Hi'rãtitô ma aime Zezusihi papara, tãma siwasu'u da. Ma tô tãma siwasu'u pese, pi'õ hã. ³⁴ Tawamhã Zezusi ma tô tãma waihu'u:

— Īhidiba, za te aipesezém na, asina ĩ'umnhasi wa, ma tô aihâzé hã aima apa. Rowẽ na si aimorĩ. Ma tô aipe. — Āne ma tô tãma waihu'u.

³⁵ Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô ai-hutu, Zairuhu nhorõwa hawimhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Āne te tãma rowasu'u za'ra:

— Ai'ra azaruture hã ma tô aiwi dârâ. Simiromhuri nherẽ, rowahutu'wai wi, ro'wa're õ'umnhasite, te za âma ĩrosazâ. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

³⁶⁻³⁷ Tazahã ĩsimirowasu'u za'ra hã te te 'madâ'â õ di, Zezusi hã. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. Īwétési ĩ'umnhasi, te aipawaptob da. — Āne ma tãma waihu'u. Ni'wa hã ĩsiré morĩ tõ da, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ hã Ti'adu, Zuwã norĩ me si, ĩsiré si'aba'rei da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, duré Zuwã, ta norĩ hã tisisânawã zahuré. ³⁸ Tawamhã Zairuhu nhorõwa u sihutu wamhã, ma tô da'ab'madâ, Zezusi hã. Azarutu âma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rãihâ sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhã. ³⁹ Tawamhã te dama tinha:

— E marĩ wa, te ai'ahâ na aiwa'õ za'ra wa'wa. Azaruture hã dâ'â õ di. Taré te nhono. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

⁴⁰ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Oro taré sõtõ za. Pẽ'ězani õ di.

Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rob'ru, rob u dawairébé da, uburé. Si'ubdatõ ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ĩsiré asisi, 'ri 're wa'wa u, ĩnomrozéb u hã. Īna norĩ si, ma tô ĩsiré tizasi zahuré.

⁴¹ Tawamhã ma tô pa'â, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— Tarita tumi.

Āne âma ĩsaprĩzé hã: “Azaruture aiwahutu.”

⁴² Tô awa'awi azaruture hã ma wahudu, 12 na ãma ãwahu hã. Para na te oto 're mo. Tawamhã uburé 'ri para ãsimasam norĩ hã ma ãma titob'uzu za'ra. ⁴³ Tawamhã Zezusi te ãna norĩ ma nharĩ zahuré, rowasu'u na te te dama ãma ropé zahuré tã da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

6

Zezusi hã Nazaré u ãmorĩzé wasu'u
Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã Nazaré u, ma tô apã ai'aba're, Zezusi hã aré 're ãhãimana mono zéb u. ²⁻⁴ Tawamhã datẽme sihutu wamhã, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb ãma. Da'ahã na da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ãsimirowasu'u na hã. ãne te duré ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— Pra. E ma hawimhã, ma uburé marĩ hã awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ãrowasu'u mono da hã. E niha bété õhõ ma si waihu'u pese di, marĩ dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ãab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. Õ hã wede'é na romhuri'wa, Marizaha 'ra. ãno norĩ hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. ãhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're ãhãimana za'ra. — ãne te ãma dasima romnhoré za'ra ni.

ãne wa, Zezusihi zõ datob'uzu za'ra õ di, dama waihu'u pese wa, ãne na hã. Taha wa, ma ãne dama waihu'u, Zezusi hã:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bã datẽme 're nomro mono

wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai ãma si sô 're datob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsipti'ai ãma wa. ĩsisânawã norĩ zama, sô 're tob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsôrôwa ãma ĩsiré 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama. — Āne sô'awib ô nherẽ, ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

⁵ Taha wa, Nazaré ãma sô datob'uzu za'ra ô wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã ahâ na te te dama 'manharĩ ô di, tiwaihu'u pese na hã. Ni'wam norĩ si, ma tô upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na. ⁶ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra ô wa, te taré da'ãma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra ô zém na hã.

Tawamhã Nazaré 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'ôto mono bâ.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te datême ĩsatôĩ za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6

⁷ Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, aibâ 12 na ĩhâiba norĩ zô. Taha pari, ma tô maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'rê da, datême. Si'aba'rêi ô ré, ma tô duré tâma pisutu za'ra, ĩsimiromhõsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra mono da. ⁸ Ma duré tâma waihu'u za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tã da, bâdâdi na da hã. Tisiwazusizéb ré si si'aba'rê da, ma tô tâma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uiprazé hã te te 'wasari tã da, ma tô duré tâma waihu'u za'ra. ⁹ Tipara'uza ré si si'aba'rê da, ma tô tâma waihu'u za'ra. Duré da'uza ĩhâpa ĩsô'utu'u hã te te 'wasari tã da, tihâiba na ré si

si'aba're da, ma tô tãma waihu'u za'ra. ¹⁰ ãne ma tô duré tãma waihu'u za'ra:

— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ãiwaibui wẽ wa'aba mono norĩ nhorõwa ãma si, te za a'ã 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're aiwairébé aba mono õ ré. ¹¹ Da te 're aiwaibui wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za dahawĩ 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawĩ 're aiwairébé aba mono õ ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ãtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹² Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te oto datẽme ai'aba're, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawaseté wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ. ¹³ Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'rã wa'u wam na, te te 're da'rã u're za'ra mono pari, ma tô da'ahã na te te 're dapeze za'ra, dahãzé u'ãsi 're ãdahãimana za'ra mono hã.

*Zuwã Batitaha dâ'âzé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9*

¹⁴ Tawamhã apito Erodĩ hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, ãwasu'uwẽ hã daro mono bâ waptã'ã mono wa. ãne te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:

— Ô hã, Zuwã Batita apã ãhãiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — ãne te te sima ãma 're romnomri za'ra, taré.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Õ hã Eriasi, duréihã dâ'â nherê, apâ ãhâiwa'udu. — ãne te te ãma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Õ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, duréihã 're ãnomro mono norĩ ne hã. — ãne te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima ãma 're romnomri za'ra.

¹⁶ Tawamhã apito Erodi, ma tô Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã ãne te tinha:

— Tô õ hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizâri nherê, apâ ãhâiwa'udu te 're mo. — ãne ma tô Erodi hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.

¹⁷⁻¹⁸ Erodi hã ma tô aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're, 're sa mono da. ãne ma tô Erodi hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. ãmro ma, tâma rowê da, Erodizaha ma. Tinoi wi, ãma ãsi're na, ma timro, Piripihĩ mro na, Erodi hã. ãma mro wa, Zuwã ma tô Erodihi ma tinha: “'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ãne: 'Asisãnawãĩ mro hã tiwi ãma 're ai're za'ra wa'aba mono õ di za.’ ” — ãne ma tô Erodihi ma waihu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

¹⁹⁻²⁰ Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mreme 'ruiwapari, Zuwã hã. Te te wĩrĩ neza. Tane nherê, te te wĩrĩ waihu'u õ di. E marĩ wa. Erodi hã te te tiwi 're 'madâ'â pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wê uptabi na, te dama 're hâimana. ãne na ma tô ãhâimanazém na waihu'u, Erodi hã. Taha wa, sina 're pahĩ mono wa, ma tô dawĩ te te 're 'madâ'â pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã te nasi wapa, Erodi hã. Tawamhã wapari ze na nasi te

te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima âma waihu'u ô di Erodi hã, Zuwã Batitaha âma hã.

²¹ Tawamhã ma tô bådã hã pisutu Erodi hã, ãwa ãwaptã'âzém na dasipo're pu'u za'ra wa, ãsiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tô dama ãpire norĩ hã ãsiré tisa tihu, da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito norĩ hã, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama ãpire 're ãhâimana za'ra mono hã. Tawamhã aihĩni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wê di, Zuwã Batita ãdã'âzéb da hã. ²² Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'ô hã âzé 'ri para u, dama sipse da. Tawamhã Erodi norĩ hã ma tô âma uze za'ra, tâma sipse za'ra wê te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tĩha:

— Marĩ ãwi waptêrê, asima ãwêzéb uwaibaba. Tawamhã wa za aima tisô. ²³ Tô sena marĩ ãwi waptêrê wamhã, wa za aima âma uwaimra. ãnhĩpti'a ãwi waptêrê wamhã, aiwa wa za âma aipo'o aima, ate da, duré ãte da. — ãne ma tô tâma waihu'u, azarutu ma.

²⁴ Taha wa, te tina u a'â mo, marĩ hã apito wi te te ãwaptêrê da na, te te sadawa pibu da, tina hã. Tawamhã ãna hã ãne te asa tâma tĩha:

— Ma'ãpé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptêrê, taha si te te aima sômri da. — ãne ma ti'ra ma waihu'u.

²⁵ Taha wa, si'aba'rê na ma apã âzé apito u, azarudu hã. Tawamhã ãne te apito ma tĩha:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ãsima wê, piza'a 're nho'a wa, ãma hiri da, ãhãna awa'awi. — ãne te tiwi waptê.

²⁶ Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'ô, apito Erodihi wi. Tane nherê, uburé sô ãdahãrã norĩ nho'a, te te

azarutu ma ropisutu wa, ma tô tâma âma uwaimra, te te tiwi îwaptêrêzéb uwaibaba. ²⁷ Tawamhã ma tô ti'ru, awa'awi î'rã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tô butu nhizâ, Zuwã Batita hã. ²⁸ Taha wa, te awa'awi ti'â, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sômri da. Te te tâma sômri parip si, ma tina ma oto tisô, Zuwã Batitaha 'rã hã. ²⁹ Tawamhã Zuwã Batitaha zawi'wa norĩ hã îwasu'u te te waparĩ za'ra wamhã, ma tô sô ai'aba'rê, îhâiba zô, te te siwi sêrê da, ab're 're.

Zezusi hã dasa na te te îdapawaptobzém na rowasu'u

Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

³⁰ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã darob amoi hawi apâ sihutu wamhã, Zezusihi ma, ma tô siwasu'u za'ra, îwê na te te îdapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama îrowasu'u za'ra mono zém na zama ma tô tâma siwasu'u za'ra. ³¹ Tawamhã da'ahâ uptabi na îtême dasamarĩ pese wa, saihuri waihu'u ô di, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tô âne satõrĩ za'ra, Zezusi hã:

— Oto wasi'aba'rêi wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.

³² Tawamhã hâiba pisutu te oto ai'aba'rê, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, danhiti hâimana za'ra da a'â, zara niwĩ. ³³ Tane nherê, da'ahâ na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te îsaprĩ za'ra na hã. Taha wa, ma tô îsô'rãmib za'ra dasisa're, â zadarêi baba, Zezusi norĩ nho'rãmi, daza'rui mono bâ 're îdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã Zezusi norĩ wana, ma tô aihutu ni. ³⁴ Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobrowi, ma tô da'ahâ uptabi na da'ab'madâ. Taha wa,

ma tô da'âma tipê'êzé, pone'ërebâ 'madâ'â âna 're ãnomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhã tame ma tô marĩ na tinhimirowasu'u ahâ uptabi na dapawapto, Zezusi hã.

³⁵ Tame tiwi hãiwahã wamhã, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã ma itême ubumro. Âne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— A'ubuni wi wahâimana za'ra ré, ma wawi tihãiwahã za'ra. ³⁶ E dama rob'rui õ di za, dasi'aba'rê da, marĩ hã dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri ãsimasa mono u, 'ri wa'õtõ u zama.

³⁷ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Mare di. A norĩ wa'wa hã te za dama ã'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

Tawamhã asa ma duré tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma:

— E niha wa za dasa hã dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherẽ. Rob'uiprazé hã ahâ uptabi na, wama hãimana za'ra 'wa'âhã, 200 na wa aré dasa hã dama uipra za'ra ni, ã'u'êtê wapu hã.

³⁸ Tawamhã Zezusi te asa sô sadanharĩ za'ra:

— E niha te bété ã'u'êtê wapu hã aima tihãimana za'ra wa'wa. Ma'ãpé sô sabu za'ra wa'aba.

Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te te sabu za'ra pari wamhã, Zezusihi ma, te wasu'u za'ra:

— 5 na ãhãiba hã ã'u'êtê wapu hã, duré maparane pe'a hã. — Âne ma apã Zezusihi ma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'õtõ mono bâ dasi'ubumroi mono da, uburé. ⁴⁰ Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norĩ si 100 na ãhãiba hã, duré ni'wam norĩ hã 50 na ãhãiba hã. ⁴¹ Tawamhã ma tô oto ã'u'êtê wapu hã waibu, 5 na ãhãiba hã. Pe'a zama ma duré

timra. Tawamhã hâiwa u te ãré rob'madâ. Timama ãma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ã'u'êtê wapu hã. Te te wê'êi mono pari, ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ ma sômri za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê zahuré, te te duré dama sômri za'ra mono da. ⁴² Tawamhã ã'u'êtê wapu hã umrore nherê, wê'êi ahâ di. Duré pe'a hã maparane nherê, wê'êi ahâ di. Taha wa, ma tô aihĩni dasa hã huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpãrĩ. Da'ahâ uptabi nherê, da'ãma si'utõrĩ õ di. ⁴³ Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô apâ si'õtõ 're te te sé, danho'rada hã, ã'u'êtê wapu wê'ê hã, pe'a wê'ê zama. 12 na ãré hã si'õno hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di. ⁴⁴ 5 miu na aibâ norĩ hã ãhâiba hã, ã'u'êtê wapu na ãsaihuri hã.

ZeZusi hã â nhisi baba ãmorĩzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Zuwã 6.15-21

⁴⁵ Taha pari, ma tô ZeZusi hã tâma rob'ru za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, uba're wa sisisi da, ãwana te te saprĩ za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u, si'aba're da, ãwana. Tawamhã ZeZusi hã te a'â ãsa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhorõwa u, da te ropéi mono da. ⁴⁶ Te te dama rob'rui pari, te êtê 'rãihâ u mo, Timama ma, mreme da. ⁴⁷ Tawamhã oto tiwĩ mara za'ra wamhã, uba're hã â wa'wa u, ma tô ãré tihâimana za'ra. Taha ré, ZeZusi hã siwaprosi te a'â tihâiba, êtê 'rãihâ ãma. ⁴⁸ Tawamhã êtê 'rãihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're ãnomro mono norĩ hã, uba're sari na si'u'êtê za'ra mono ré, rowa'u'u za'ene apâ te te tiwĩ wabzuri za'ra mono wa, uba're hã ãsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. Taha ré, ma tô ZeZusi hã ãtême timorĩ za'ra â nhisi baba, mara

hâ ré. Tawamhã ãsô'rãmi te aré timorĩ za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹⁻⁵⁰ Â nhisi baba ãtême morĩ za'ra wamhã, te âma rosa'rata za'ra, adâ'â hãiba warõ newa. Taha wa, tâma pahĩ za'ra wa, te tâma 're sadari za'ra. Taha wa, te Zezusi hã awa'awi tâma si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hã wa we atême ãmorĩ 'wa. ãma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

⁵¹⁻⁵² Tawamhã awa'awi uba're wa, ma tô ãtême tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hã sazâ. Taha wa, rowa'u te te ãsazârizém na, ma âma titob'uzu za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã. E marĩ wa. Zezusi hã ã'u'êtê wapu te te dama wê'êi mono wamhã, ahâ di. Tane nherê, te te siwi âma waihu'u su'u õ di, ãwaihu'u pese uptabi na hã.

*Zezusi hã, Zenezaré âma te te ãda'apesezé wasu'u
Mateusi 14.34-36*

⁵³ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô saprĩ za'ra, ãsô'u na zara u. Te te saprĩ za'ra wamhã, ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tame ma tô â zadaré âma, uba're na âma wasisi za'ra. ⁵⁴ Tawamhã uba're hawi wairébé wamhã, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, Zezusi hã. ⁵⁵ Tawamhã daza'rui mono bâ, ma tô ãhâzé ré norĩ hã ãtême 'wasari ni, Zezusihi hãimanazéb u, ãsimiwapâtê ré. ⁵⁶ Daro mono bâ te Zezusi hã datême 're mo, 'ri wa'õtô u zama 'ri nho'õmo u zama, re na 'ri ãsimasa mono u zama. Darob u datême 're simasisi mono wi, ma tô ãhâzé ré norĩ hã da te tâma 're sa'ra za'ra, 'ri nhi'rity wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb âma. Tawamhã ma tô tiwi rowaptêrê za'ra ni, ã'uzã nhisutu si ãhâzé ré norĩ hã te te tiwi 're upi za'ra mono da. Tawamhã ã'uzã

nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherẽ, ma
tô 're séptâ'â za'ra, uburé ãhâzé ré norĩ hã.

7

*Zudezu norĩ hi'rata hâimanazém na, parisezu
norĩ ma, Zezusi te te ãwaihu'uzé wasu'u*

Mateusi 15.1-9

¹ Tawamhã aibã norĩ hã Zeruzarẽ hawi ãsihudu
hã ma tô Zezusihi u si'rã'õtô, zudezu norĩ hã.
Ta norĩ hã parisezu, duré 'Re ãhâimana u'ãsi
mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama
rowahutu'wa norĩ. ² Ta norĩ hã ma tô 'madã'â
za'ra, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã,
parisezu norĩ nhimiroti hã te te 'madã'â za'ra ãna,
saihuri wa, simisõi pese ãna.

³⁻⁴ Zudezu norĩ hã tih'i'rata norĩ nhimiroti za-
rina si, te 're hâimana za'ra. Tisiré zudezu norĩ
nhipai u, te taha si te te 're 'madã'â pese za'ra,
parisezu norĩ hã. Taha wa, 're simisõi pese za'ra
mono parip si, te za 're saihuri. Duré marĩ hã dasai
wedezém hawi 'ri tẽme te te 're ã'awisi za'ra mono
hã, te za te te 're upsõi pese za'ra, ãma 're saihuri
mono õ ré. Duré te za hãsizé hã te te 're upsõi pese
za'ra, duré piza'a hã duré piza'a ãsi'uwazi 'manharĩ
hã, tih'i'rata norĩ nhimiroti zarina.

⁵ Taha wa, parisezu norĩ hã Zezusihi u si'rã'õtô
wamhã, ma tô Zezusi hã siwi 'mahã, rowahutu'wa
norĩ me:

— E marĩ wa, te bété asiré 're ãnomro mono norĩ
hã simisõi ãna 're saihuri, wahi'rata norĩ nhimiroti
na te te rosa'rata za'ra ãna.

⁶⁻⁷ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa ãma sada'ãbã
za'ra, ãne:

— Tô senai õ di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono
zé hã. Duréihã Iza'iza hã ma tô ã'uwaibaba ai'ãma

rob'ui'ééré sirõmo za'ra wa'wa, aihâimanazéb za'ra wa'aba na hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ééré sirõmo za'ra wa'wa: "Ô norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ã'âma 're wata za'ra. Tane nherẽ, te tipẽ'ẽ 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ã'upana. Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ãnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ã'âma 're ãwata za'ra mono zé hã."

— ãne ma tô tâma waihu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô âne da'âma rob'ui'ééré, Iza'iza hã. Duréi pese, te te da'âma rob'ui'ééré nherẽ, tô sena na te aiwasu'u za'ra wa'wa. ⁸ A norĩ wa'wa hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di. Ti'ai âma danhimiroti na si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô parisezu norĩ ma 're ãhâimana za'ra mono zé hã tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁹ ãne ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aihâimana nhipese sina te 're ãrẽme za'ra wa'aba mo 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, 'râwi asimirosa'rata na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Duréihã Mozési hã ma tô dama roti, âne: "Aimama hã te za 're ãwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." ãne ãsimiroti amo hã duré: "Ni'wam norĩ hã timama âma nherẽ, duré tina âma nherẽ, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro." ãne ãsimiroti hã duréihã. ¹¹⁻¹² Tane nherẽ, te ãhãna hã asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si 're dahâimana za'ra, damama norĩ hã da te 're pawap-tob za'ra mono ãna, dana norĩ zama. Áté ni'wai ma, te za ãsibro hã 're hâimana, timama hã duré tina hã te te ãpawaptob zahuré zéb da hã. Wẽ nherẽ, te za

áté âne timama ma waihu'u, tina ma zama: “Marĩ na te aipawapto wa'aba da hã, te ĩsima wẽ nherẽ hã, tane nherẽ, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, âma ropisutu, te tâma sômri da, âma ĩwata zéb da hã.” Áté âne te za timama ma waihu'u, tina ma zama. Âne wamhã, te za tâma 're ĩwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, âne: “Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô ĩropisutu pa. Taha wa, te za tâma âma ĩ'uwaimra, aimama norĩ, âma pawaptob zahuré ô nherẽ, ana me.” Âne ma tô dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo. ¹³ Âne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di, ĩsimiroti upana aihi'rata norĩ nhimiroti na si, dama 're roti u'âsi za'ra wa'aba mono wa. Tane duré aimawi na dama 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahâ uptabi di. — Âne parisezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tâma rowaihu'u za'ra.

'Râwi 're ĩdasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u Mateusi 15.10-20

¹⁴ Tawamhã Zezusi te duré sima dazô hã, te te dama roti da, âne:

— Ma'âpé, ĩnhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da âma. ¹⁵⁻¹⁶ Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Âne ma tô dama rowasu'u, da te dasina waihu'u za'ra da.

¹⁷ Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba're, 'ri tẽme, tisiré 're ĩnomro mono norĩ me. Tawamhã 'ri tẽme sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã, marĩ na

te te dama ĩrowasu'uzém na hã te te tãma waihu'u za'ra da, 'rãwi 're ĩdasiwasété za'ra mono zém na hã.

¹⁸ Tawamhã ma tô tãma waihu'u za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za 'rãwi. ¹⁹ E marĩ wa. Dapẽ'ẽ na, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisisi mono ô wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisisi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébé apã, rob u. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te ãma waihu'u za'ra da, dasai mono bã ĩwẽ na 're ĩdasaihuri mono zéb da hã.

²⁰⁻²² ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Dapẽ'ẽ hawĩ, da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Dapẽ'ẽ 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, marĩ na danhipsaihuri hã, duré dasipãrĩ hã, duré dasina danhipsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharĩ hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marĩ na danhiminho'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marĩ na 'rãwi dasina dawada hã, duré 'rãwi dawasété na 're ĩdasisãmri za'ra mono ô zé hã. ²³ Dasi'uihã na te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za uburé marĩ hã ĩwasétére hã da te 're 'manharĩ za'ra. ãne wapsi, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Pi'õ zudezu'õ 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã ĩhawĩ ĩsatõrĩzé wasu'u

Mateusi 15,21-28

²⁴ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba're, darob amoi u. Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Tame

ĩsãmrazém na da te dasiwi ĩwaihu'uzéb da hã, te te sima wẽ õ di, Zezusi hã. Tane nherẽ, a'â da te sa'rese ãna, sãmra waihu'u õ di. ²⁵⁻²⁶ Tawamhã pi'õ hã ma tô duré ĩsãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi, ma awa'awi ĩtême mo. Ĩ'ra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarĩ mono wa, te ĩtême mo, te te tãma wasu'u da. Tawamhã ĩtême wisi wi, ma tô Zezusihi papara aime, hi'rãtitõ. Pi'õ hã deredu na ĩpodo, zudezu'õ, Siru Penisiza nhihudu. Tane nherẽ, ma tô Zezusihi wi rowaptê, wa'uburé ma, te te rob'ru da, ĩ'ra ma watobro da, ĩ'ra hã rowẽ na si, tãma 're hãimana mono da oto. ²⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha pi'õi ma, âne:

— ĩmorĩ'rata na te za da'ra ma, ĩsa hã da te tãma 're sômri za'ra, tisa hã te te 're 'mahâpãrĩ za'ra mono da, a'â. Da'ra sa hã ĩmorĩ'rata na wapsã ma, da te 're sãmra mono wamhã, ĩ'uwaibaba õ di.

²⁸ Tawamhã, pi'õ hã ma asa ãma sada'â:

— Tô ĩ'uwaibaba, ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za da'ra saipru hã, da'ra norĩ wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezai 'rowi.

²⁹ Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u:

— Tane tô. Asa ãma ĩma uwaimrami wẽ wa, te za oto apã aimo, 'ri tême. Ai'ra ma, ma tô wa'uburé hã watobro.

³⁰ Tawamhã pi'õ hã te apã mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowẽ na ma tô ti'ra hã sabu, waptâ nomro ré. ĩwana ma tô tãma watobro, wa'uburé hã. Taha wa, tãma rowẽ di oto.

Zezusi hã aibã ĩpo'reptõ duré ĩmreme waihu'u'õ, te te ĩpesezé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã Tiru na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, hâimana za'ra pari, ma tô ai'aba'rê. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra. Duré Decapori na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza âma â zaihâ u, ma tô aihutu, ãsô'ui u. ³² Tawamhã ãsô'u zaihâ u sihutu wamhã, aibâ ãpo'reptô hã ma tô ãtême dasiwi saprôni ni, ãmreme waihu'u'ô hã. Tawamhã Zezusihi ma, te oto 'ru za'ra, siwi ãsaprôni'wa norĩ hã tinhib'rada te te âma hiri da, te te pese da. ³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aibâ hã danhiti sima saprô. Tawamhã tinhipto hã ma tô ãpo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadaipro na tinhipto hã sada di'i, te te âma soto u'rê da. ³⁴ Taha pari, te hâiwa u rob'madâ. Hâiwa u te te rob'madâ'â sina, aibâ âma pẽ'êzé wa, tipẽ'ê 're te ãi'ã. Tawamhã tisimremezém na te tâma tinha:

— Epata. — ãne âma ãsaprĩzé hã, wamreme na: “Aipo're 'repu'u.”

³⁵ Tawamhã ma tô po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tô tinhoto wairo. Tawamhã mreme wẽ di oto, aibâ ãmreme waihu'u'ô hã. ³⁶ Tawamhã Zezusi hã te sina dazadawa uwati pese, ãwasu'u na da te dasima âma ropé tã da. Tane nherẽ, ã'madâ'â'wa norĩ hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibâ te te ãpesezém na. ³⁷ Tawamhã ãsimirowasu'u, da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. ãne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marĩ ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. ãpo'reptô hã ma tô pese, ãmreme waihu'u'ô hã. — ãne te âma tawata za'ra ni.

8

Zezusi hã, 4 miu na dahâiba hã te te ãsaihurizé wasu'u

Mateusi 15.32-39

¹ Tawamhã syry na ãma ronomro parip si, ma tô duré apâ ãtême tasi'rã'õtô ni, Zezusihi u hã. Tawamhã marĩ na dasaihuri ô wa, dasazé hã oto hâimana ô wa, te Zezusi hã sima sô tihârâ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ zô.

² ãne te tãma siwasu'u za'ra:

— ãhãna ã'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawi ai'utô, bâdâ si'ubdatô da'ãma si'utôri wa. Taha wa, da'ãma ãpê'êzé di, wa hã. ³ Mram nherê, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marôpãrĩ za'ra bâdâdi na, danhib'uware wa, romhã hawi we ãdasihutu norĩ hã.

⁴ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sômri za'ra mono da. ãmemhã a'ubuni wĩ, wa ai'ubumro ni.

⁵ Tawamhã Zezusi te asa sadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ã'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

— ⁷ na te wama tihâimana za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra asa.

⁶ Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô duré ⁷ na ã'u'êtê wapu hã waibu, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma wata da, sôpru wa. ãma wata pari, ma tô te te wê'ê, ã'u'êtê wapu hã. Tawamhã tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ma tô te te sômri, te te dama sômri za'ra mono da. ⁷ Pe'a hã ãsyryre hã te duré tãma ti'maihâiba, ãsebre siro hã. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma te duré tiwata, pe'a ãsyryre

na zama, sôpru wa. Taha pari, te duré tâma 'ru za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. ⁸ Tawamhã aihîni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahâpârî, aihîni. Taha pari, dasa îsi'azazâri hã îsiré 're ãnomro mono norî hã ma tô apâ te te sé. Si'ôno hã 7 na îhâiba wa, ma tô âma 'masisi za'ra. ⁹ Îdasaihuri za'ra norî hãiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma watobro, âté.

Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apâ darob u, da te ropéi mono da. ¹⁰ Tawamhã te te dama rob'rui pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norî hã, zara u te te saprî za'ra da, Damanuta na ti'a nhisi u si'aba're da.

Parisezu norî hã, Zezusihi wi, te te ãrowaptêrê za'ra zé wasu'u

Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32

¹¹ Tawamhã parisezu norî hã ma Zezusihi u ai-hutu, îsimirowasu'u na te te saze za'ra ô wa, îsadawa wa'râmi te te nasi tâma nharî za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowaptêrê za'ra, tiwaihu'u pese na marî dama î'manharî waihu'u'ô hã te te tâma 'manharî za'ra da. E marî da. Tô sena 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa para, dama îwaihu'u'ô hã te te 're î'ab'manharî mono zô, te te siwi pibu za'ra da. Taré te te siwi wê'ô da, te âne tiwi rowaptêrê za'ra.

¹² Tawamhã Zezusi hã âma pê'êzé za'ra wa, ma sa'êtê pê'êwaze. Tawamhã te sima tinha, âne:

— E niha ma tô nimosi dapoto tém norî hã siwi îwada'u, marî dama î'manharî waihu'u'ô hã îsô'a te tâma 'manharî za'ra da. Mare di, âne hã. Te tâma 'manharî za'ra ô di za. — Âne te sima tinha, Zezusi hã.

¹³ Taha pari, te tiwi timorî za'ra. Uba're wa, ma oto âzé, zara u te te saprî da apâ.

Parisezu norĩ te, duré Erodihĩ te, ĩ'u'ětē wapuzé wasu'u

Mateusi 16.5-12

¹⁴ Tawamhã zara u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. ĩ'u'ětē wapu hã siré te te 'ma'âri za'ra da nherê, ma tô âma po're ha'âri za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Misire te nomro, uba're 'remhã.

¹⁵ Tawamhã Zezusi ma âne tãma waihu'u za'ra:

— Ma'âpé, 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ětē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, apito Erodihĩ me.

¹⁶ Tawamhã te sima nharĩ za'ra, âne:

— ĩ'u'ětē wapu hã áté wama hâimana za'ra ô wa, ma âne wama waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharĩ za'ra, âne:

— E niha te ĩ'u'ětē wapu hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba ô na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩzadaihu'u za'ra wa'aba ô di bété, ĩ'u'ětē wapuzém na te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba ô di bété. ¹⁸⁻¹⁹ E niha atômo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. E niha aipo're na marĩ 're wapari za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. 5 na ĩ'u'ětē wapu hâiba hã te dama ĩwê'êi ahâ mono zém na hã, duré 5 miu na dahâiba nherê, aihĩni ĩdasaihurizém na hã, e ma âma aipo're si'âri za'ra wa'wa. E niha si'ôtô hâiba hã ĩré danho'rada hã ĩsi'azazâri hã, apâ ĩwa ĩsême aba mono hã. — Âne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra. Tawamhã asa ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— Si'ôno hã 12 na ĩhâiba hã danho'rata ré hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã ãsadanharĩ na, ma duré tãma ãma sahu za'ra:

— Duré, 7 na ã'u'etẽ wapu hã hãimana nherẽ, te dama ãwẽ'ẽi ahã mono zém na hã, duré 4 miu na dahãiba nherẽ, da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, e niha si'õtõ hãiba hã danho'rata ré hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

— Si'õno hã, 7 na ãhãiba hã danho'rata ré hã. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhã Zezusi te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bété zahadu ãwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ãwaihu'u pese na hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

Zezusi hã ãtob'a te te ãpesezé wasu'u

²² Taha pari, te oto ai'aba'rẽ Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tawamhã datẽme sihotu wamhã, aibã ãtob'a hã ma tô ãtẽme dasiwi saprõni ni, Zezusihi u. Tinhib'rata na te te upi da, te te to pese da, te tãma 'ru za'ra, siwi ãsaprõni'wa norĩ hã. ²³ Tawamhã Zezusi hã ma ãtob'a hã pa'ã, danhiti te te sima saprõni da. Tawamhã tizadaipro na ma sada sisiptõmo di'i, te te ãma tob'u'rẽ da, aibã hã. Taha pari, ma duré tinhib'rada hã ãma tihi. Taha parimhã, te sadanha, ãne:

— E zahadu marĩ hã 'madã'ã õ di. E ma tô marĩ hã ã'madã.

²⁴ Tawamhã aibã te te rob'madã'ã wamhã, Zezusihi ma, te asa tinha, ãne:

— Zahadu te rob'madã'ã pese õ di. Aibã norĩ hã te ai'aba'rẽ, wede ne ãhãiba za'ra hã. — ãne ma asa tãma waihu'u, te te rob'madã'ã pese waihu'u õ wa.

²⁵ Taha wa, tinhib'rada hã ma tô duré ãma tino, ãtomhã ãma, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tito pese oto, aibã hã. Te rob'madã'ã wẽ di oto. ²⁶ Tawamhã

Zezusi hã te aibã ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apã morĩ tã da, 'ri wa'õtõ u hã.

Zezusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma ãwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31

²⁷ Taha pari, Zezusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bã. Apito Piripihĩ te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bãdãdi na si'aba're sina, te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha ma tã da te dasima 're ãwasu'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.

²⁸ Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we ãaimorĩ. A hã, u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hãiba amo, duréi pese atã'ã nherẽ, apã aihãwa'udu.

²⁹ Tawamhã Zezusi te duré sina sadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tã asima 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo.

Tawamhã Pedruhu si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:

— A hã Cristu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Tawamhã Zezusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'ã dama wasu'u za'ra tã da.

Zezusi hã, za ãdã'ázém na, duré za apã ãhãwa'utuzém na ãsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27

³¹⁻³² Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãma ãpisutuzéb zarina, wa za robzépata

za'êtê. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi ãwê'õ za'ra, ãhi norĩ hã. Sasedoti ãpire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ãwê'õ za'ra. Tawapsi te za dasiwi ãwĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apâ.

— Æne sô'awi ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra, tâma ãrob'rãsutuzém na hã te te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã ãne tâma ãsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te sima saprõ Zezusi hã, tisiré norĩ nhiti. ³³ Tawamhã te te sina wapari wamhã, tisiré 're ãnomro mono norĩ u, ma aipi'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te ãne tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ãnhiti. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata zarĩna rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ã'ãma ãrosa'ra, a hã.

³⁴ Taha pari, Zezusi te duré sima dazô hã, uburé ãtême dasi'rã'õtõ mono da. Tisiré 're ãnomro mono norĩ zô zama, te duré tihârâ za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama rowaihu'u:

— Ni'wam norĩ hã ãsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're ãwê za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ãzarina 're ãnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherê, te za ãsiré 're nomro. ³⁵ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ãzarina 're nomro mono da, duré ãzadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. ³⁶⁻³⁷ Æté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dêrâ. Ti'ab ré sibrob ahã nherê, e tâma 're rowê mono di za, rowê ãsi'utõrĩ'õ

hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma simarĩ ahã uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'âbâzéb da hã, rowẽ ãma 're ĩhâimana mono zéb da hã. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u siro, da te waihu'u za'ra da. ³⁸ Ma tô duré dama rowaihu'u ãne:

— Āhãna da'ahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ma tô rẽme za'ra ni. Dawasété na si te oto 're danomro, ã nimosi dapoto té mono hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩzazei'wa na, duré ĩmreme wapari pese 'wa na, áté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Áté te za dawĩ 're si'udâ za'ra, ĩzazei'õ'wa ne. Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã nimahã na si, wa za wei mo apâ. ĩmama te hã, rowa'a za'ětẽ ré, wa za wei mo, hãwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawamhã apâ we ĩmorĩ wapsi, ĩ'udâ'wa norĩ hã ĩzazei'wa na te waihu'u za'ra õ di za. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

9

¹ Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matâ'â aba õ ré, te za ti-waihu'u pese na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. — ãne ma Zezusi hã dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

Zezusihi hãiba ĩsisaprĩzé wasu'u

Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36

² Tawamhã bâdâ 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ me, Zuwãhã zama. Êtẽ 'rãihã u ma tô ai'aba're. Tame

ma tô Zezusi hã tihâiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a.
³ Ĩ'uzã hã ma tô tihâirã uptabi. Rowa'a za'êtẽ ne,
 ma ai'ubuzi, rã uptabi na. Da'uzã hã da te 're hã
 upsõi pese za'ra mono nherẽ, hãirã prã ti, Zezusihi
 uza ma hã. ⁴ Tawamhã dahi'rata norĩ hã ma tô
 'madâ'â za'ra, Eriasi norĩ hã Mozésihi me. Zezusihi
 me, te sima rowasu'u za'ra. ⁵⁻⁶ Tawamhã Pedru te
 Zezusihi ma tinha, âne:

— Rowahutu'wa, âme wama rowẽ za'ra di.
 Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni aihâiba bâ
 wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eri-
 asihi te da hã. — Âne ma Pedru hã tâma waihu'u,
 a'â te te rosa'rata âna. Te te 'madâ'â za'ra wa, ma
 tâma tipahi za'ra, Pedru norĩ hã. ⁷ Tawamhã hãwa
 nhirõtõ'a za'ene hã ma ubu za'ra, Zezusi norĩ hã.
 Taha wa, hãwa nhirõtõ'a hawi, ma we tâma nharĩ
 za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Pedru norĩ ma:

— Ā hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono. Ma'ãpé
 ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁸ Taha wamhã, taré te titõmo na sô rowaimrami
 za'ra. Zezusihi si te âma siwi 'madâ, siwaprosi ĩsam
 na.

⁹ Tawamhã êtẽ 'rãihã hawi, ma oto si'ra za'ra,
 Zezusi norĩ hã. Si'aba're sina, te Zezusi hã tâma
 nharĩ za'ra, âne:

— Êtẽ 'rãihã âma ĩ'madâ'â za'ra wa'aba zém na hã,
 dama rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hã ti'ai
 âma dasiré ĩpodo hã ab're hawi ĩhãwa'utu parip si,
 te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã ĩmreme ma tô wapari za'ra, Pedru
 norĩ hã. Taha wa, te 'rãwi sima rowasu'u za'ra, âne:

— E niha ĩsiwasu'uzé hã ab're hawi, za te te
 ĩhãwa'utu na. Wa norĩ hã wama waihu'u za'ra õ di.
 — Âne te 'rãwi sima rowasu'u za'ra. ¹¹ Tawamhã te
 oto siwi sadanha, Zezusi hã:

— E marĩ wa, te rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu wana, Eriasi za we ìmorĩ na hã.

¹²⁻¹³ Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ì'uwaibaba ãma rob'ui'ééré ìbahiã na, Eriasi za we apã ìmorizém na te te ropese da. Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Da te dasima ìwẽ za'ra zéb zarina, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ìwana da te duré ãma ìrob'ui'éérézéb zarina. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ì'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra, ti'ai ãma dasiré ìpoto ãma hã, sa'ëtẽ na za te ìrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ìwẽ'õzém na hã. E marĩ wa, ma tô ãne ì'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra. — ãne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

Ai'repudu ìpesezé wasu'u

Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apã ai'aba're, tisiré norĩ u. ìwana za'ra ma tô da'ahã na tasi'rã'õtõ ni. Tame 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ééré na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ìsadawa wa'rãmi tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ìnomro mono norĩ ma, ìsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa. ¹⁵ Zezusi hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tô ìtẽme dasisa're, da te sawi za'ra da. ¹⁶ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ìrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁷ Tawamhã aibã hã dawa'wa hawi te 'mahã:

— Rowahutu'wa, ì'ra wa we atẽme saprõ, ìma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa,

mreme ò u'âsi te 're sãmra. ¹⁸ Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã İsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wa tô aré waptêrê za'ra, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tãma. Tane nherê, tãma waihu'u za'ra ô di, ĩ'ra ma, te te siwi ĩme da hã. — Āne te aibã hã rowasu'u, Zezusihi ma.

¹⁹ Tawamhã aibã mreme te te wapari wamhã, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono nherê, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô di bété, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ĩpê'êzé u'âsi, wa za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô wa. Ma'ãpé, ai'repudu hã we ĩtême saprõni aba.

²⁰ Tawamhã ma tô ĩtême siwi saprõ, ai'repudu hã. ĩtême te te siwi ãwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madã. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'ëtê te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te ĩmama hã ãma sadanha:

— E niha ma tô ãma tiwahu, ai'ra hã ĩré 're hãimana mono ré hã.

— ĩ'ra hã saporé ré, ma tô 're siwamnarĩ.

²² Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. Āi ba zama te te 're wabzuri, â na te te wĩrĩ da. Tô sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'ãpé, wa'ãma aipê'êzé na.

²³ Tawamhã āne te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te āne ĩma ĩnha, tô sena ĩwaihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra āma. ĩwaihu'u pese na, da te 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na

da te 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u.

²⁴ Tawamhã awa'awi te aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptobzém na, wa tô ai'umnhasi. Ma'ãpé, 're ĩpawaptob u'âsi mono, asimipawaptobzém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ĩsiwasu'u.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã ĩtẽme ĩdasi'rã'õtõ norĩ hã da'ahã na te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô wa'uburé ma rob'ru, āne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'õ u'âsi 're hãimana. Te duré po'reptõ u'âsi 're sãmra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apã asébré tõ, ai'reputu u.

²⁶ Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ĩhawi ma tô watobro. Ai'repudu hã rési āna te oto nomro, dã'ã newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra nĩ, ai'repudu hã ĩdã'ã na. ²⁷ Tane nherẽ, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'ã. Ma tô hãwi wahutu, para na sab da.

²⁸ Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norĩ hã. Tame hãiba pisutu ma tô si'ãma sadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwĩ ĩmei waihu'u õ, tãma.

²⁹ Tawamhã asa ma Zezusi hã āne tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te za a'ã 're damreme zusi āma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ĩwairébé mono zéb da hã. — Āne ma tãma waihu'u za'ra.

Zezusi hã za ãdâ'âzém na duré za apâ ãhâiwa'utuzém na ãsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45

³⁰⁻³¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã ta hawi te oto ai'aba're. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahâri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wê, ãhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tã da, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, a'â hâiba pisutu tãma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ãpodo hã te za dasima ãhâiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ãwĩrĩ ni. Da te dasiwi ãwĩrĩ wamhã, bâdâ maparane ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu ab're hawi, ãdâ'â uptabi nherẽ. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

³² Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra õ di, tãma ãsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherẽ, tãma pahi za'ra wa, te te siwi ãma sadanharĩ õ di oto. Ari'iwi te oto asimro.

Danhipai u dama ãpire na, Zezusi te te ãrowasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48

³³ Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã, ãne:

— Bâdâdi na we wasi'aba'rei ré hã e marĩ na, te we asima ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

³⁴ Tazahã te ari'iwi tihâimana za'ra oto, bâdâdi na si'aba're sina, sipibu za'ra wa aré, 'râwi sima ãmaipire zô.

³⁵ Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, sitême. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire da, 'râwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ĩwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.

³⁶⁻³⁷ Taha pari, ma ai'uté hã pa'â, tisiré 're ĩnomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da, tipa. Tawamhã tipa te te sãrĩ sina, ma āne tãma waihu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩzô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zô zama te sô 're tob'uzu za'ra. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi norĩ wẽ 'wa norĩ wasu'u na rowasu'u
Rucasi 9.49-50

³⁸ Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, aibâ wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tô dama 're wairébé. Ō hã wasiré 're morĩ ō di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tō mono da, wasiré 're morĩ ō wa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma waihu'u za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ō di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. Āté ni'wam norĩ hã ĩwaihu'u pese zarina, te za ĩwẽ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã. E taha pari, te za ta norĩ hã awa'awi na ĩnhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ĩnhisi wasété za'ra mono ō di za. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã wazada 're

hâimana za'ra mono ò wamhã, ta norĩ hã wahâiba niwĩ te za 're hâimana za'ra. Taha wa, aibã hã wahâiba niwĩ 're hâimana mono nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba ò di za, te te 're ãda'apawapto mono zé hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra. ⁴¹ Tawamhã ma tô duré tâma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba asina. A norĩ wa'wa hã ãzazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, â hã ni'wam norĩ hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, za te te tâma 're ã'awa'âbã mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono ò di za. Te za te te sina 're uwaimrami za'ra. — ãne ma tô tâma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Dawasété na romnhimimnhasi wasu'u

Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2

⁴² Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tâma ãma uzusi za'ra:

— Áté ã norĩ hã, ai'uté dama ãwapu ne, te za 're nomro, ãzazei'wa norĩ hã. Tawamhã áté ni'wa simiroti zarina, te za ã'mairẽ. Tawamhã tâma ãroti wasété'wai ma hã, tâma rowẽ ò uptabi di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. ãbutu na êtẽ tômo wawẽ, da te ãma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'âhã, uihã na dã'â da, tâma rowẽ ò di aré. Tane nherẽ, ãsimiroti wasétézéb zarina, ãzazei'wa te te ãrẽme wamhã, tâma rowẽ ò uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ⁴³ Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're ãsihãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowẽ uptabi u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, hãiwa ãma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono

wamhã, unhama u'âsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁴⁻⁴⁵ Duré nimomo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're ãsihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowẽ uptabi u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, hãiwa âma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁶⁻⁴⁷ Duré marĩ hã atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're ãsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atõmo misire ré si, 'Re ãhâimana u'âsi mono u, 're asisisi aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Atõmo zahuré ré ropipa u, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁸ Ropipa âma ubu hã te te 're ãdahâiba uprosi za'ra mono hã, si'utõrĩ õ di. Duré uzâ hã si'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'â te 're hâimana u'âsi. — ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

⁴⁹ Tawamhã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Marĩ na da te 're ãrobzépata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, tô sena ãzazei'wa 're danomro mono zô. ⁵⁰ Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Sa na hã dasa hã âma se ti, dasai warĩrĩzéb da hã. Tane nherẽ, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apâ se da, dasa da te âma 're ãwarĩrĩ za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Ni'wam

norĩ hâimanazéb zarina, te za dasi'u syry na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowê na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

10

Dasiwi 're ãdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u

Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18

¹ Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, morĩ da. Tawamhã Zodã pa zara u, ma tô saprĩ. Te te saprĩ wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô duré ãtême dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're ãrowahutu u'âsi mono zém na, Zezusi hã. ² Tawamhã ni'wam norĩ hã parisezu norĩ hã, timreme na te te tâma ãma upa za'ra wa, te te siwi mreme wê'ô da, ma ãne siwi sadawa pibu:

— Aibã norĩ hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibã hã. — ãne te siwi sadanha.

³ Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'âbã za'ra:

— E niha ma tô Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're ãdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

⁴ Tawamhã asa ma duré ãma sada'âbã za'ra:

— Mozési hã ãne ma tô dama roti: Aibã norĩ hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono ô ré, te za rob'ui'ére hã timro ma te te 're sômri za'ra pi'ôi ma, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, te te ãmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'ôi ma, te te 're rob'ru za'ra.

⁵ Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô âne na te te aimã 're roti za'ra wa'wa.

⁶ Ropoto na'rata hawimhã, ânei ã di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ãhãmãna u'âsi mono hã aibã hã poto, a'uwê na. Pi'õ zama ma tô duré poto.

⁷ Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto. ⁸ Sina hãiba sitob zahuré wamhã, maparane ãhãiba nherê, misi ãhãiba ne, te za siré 're hãmãna u'âsi zahuré oto.

⁹ Taha wa, 'Re ãhãmãna u'âsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherê, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono ã di za. Mare di. — ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

¹⁰ Taha pari, 'ri tême sihutu wamhã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô ãma siwi sadanha.

¹¹ Tawamhã Zezusi asa ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Ni'wa hã aibã hã timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã. ¹² Duré ni'wa hã pi'õ hã, timro te te mei wamhã, aibã aimawi na mro wamhã, te za duré tiwasédé hã 'manha, pi'õ hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

*Zezusi hã, ai'uté te te ãazawizém na rowasu'u
Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17*

¹³ Taha pari, ma tô da'ra hã ãwisi za'ra ni Zezusihi u, 'Re ãhãmãna u'âsi mono ma, ãma mreme za'ra da, te te 're apawaptob u'âsi mono da, ãwê na. Tane nherê, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô dawê'õ za'ra, da'ra hã da te ãtême 'wasari tô da, Zezusihi u. ¹⁴ ãne te te ãdawê'õ za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra ã di, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tō. A'â we ãtēme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã norĩ hã ai'uté norĩ hã ãne haré simizazei pese na 're ãhãimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hãimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. ¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté dama ãwapu ne, 're hãimana za'ra mono ã wamhã, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u, 're sisisi mono ã di za. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã awa'awi ma tô nasi ai'uté hã dawí azaza tipa. Duré tinhí'b'rata na te te nasi upi za'ra sina, 'Re ãhãimana u'âsi mono wi, ma tô ãma arowaptẽ, ãwẽ hã te te tãma 're anhomri mono da.

Aibã ãsibro pese na rowasu'u

Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30

¹⁷ Zezusi norĩ hã sina pahã za'ra ã ré, te aibã hã ãsarina tiwara za'ra. ãma wisi za'ra wamhã, Zezusihi papara ma aime hi'rãtitō. Tawamhã ãne te sina sadanha:

— Rowahutu'wa, aiwẽ di a hã. E marĩ ãwẽ hã wa za 'manha, 're ãdanomro u'âsi mono zé hã te ãsina ã'uwaímrami da hã.

¹⁸ Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ã'ãma aiwa, ãwẽ na. 'Re ãhãimana u'âsi mono si ãwẽ uptabi hã, ãhō si. Ni'wa hã ãsine hã mare di. ¹⁹ A hã aima waihu'u pese di, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti hã. ãne dama ãsimiroti hã: “Re danhimroi wa'aba mono ã di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ã di za. Duré danhibrom na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ã di za. Duré dahãiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ã di

za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ò di za. Duré aimama hã te za 're ìwazé pese mo, ana zama.” Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

²⁰ Tawamhã asa te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, ìprédu wì, wa tô te 're 'madâ'â pese, ìsimiroti hã.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'madâ, sawi sina. Æne te tãma tinha:

— Zahadu te misi aiwi sô rowaptâ, tãma âma ì'uwaimrami'ò hã. Mo oto aimorì apâ, asibro hã uburé dama wede mono da, ìwa'âbâ zô, ìsibrob'ò norì ma, sômri mono da. Æne wamhã, duré asibro pese di za, hâiwa âma. Taha parip si, te za we apâ aimo ìtême, ìsiré 're aimorì da oto. — Æne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.

²² Aibâ hã Æne hã te te wapari wamhã, ma tô tiwi tirobzei'ò. E marì wa. Sibrob ahâ uptabi wa. Taha wa, te oto mo apâ, robzei Æna. ²³ Tawamhã aibâ za'u, te Zezusi hã 'madâ'â za'ra, tisiré 're ìnomro mono norì hã. Taha wa, ma tô Æne tãma waihu'u za'ra:

— ìsibro pese norì hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb u 're ìsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

²⁴ Tawamhã te âma rosa'rata za'ra, te te tãma ìwaihu'u za'ra zém na hã. Æne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— ìsiwadi norì, e niha te za 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, 're sib'apito za'ra, ìtême 're ìsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di. ²⁵ E niha te za awaru ba'ômore hã ìsi'uwazi para'ôtô zapu'u 're âzé. Sébré waihu'u ò di. Tane, ìsibro pese norì hã si'uihâ na 're sisisi waihu'u mono ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi

mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ ãne ãmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã te ãma sisadanharĩ za'ra, ãne:

— ãsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ãdanomro u'âsi mono zé hã. Áté ni'wai õ di.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã te 'madâ'â za'ra. ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ãhãmana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé marĩ hã 'manharĩ waihu'u pese uptabi di. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:

— Wa norĩ hã uburé wa tô wanhibro hã wasi-para rême za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Tane tô. ãwapari pese za'ra wa'aba. Áté ni'wa hã te te 're ãzawi pese mono zéb zarina, te za tin-horõwa hã a'â tirẽ, te te dama 're ãzadawa wasu'u mono da. Áté tisisãnawã norĩ, duré tihidiba norĩ te za a'â rême za'ra. Áté tina, timama, duré ti'ra norĩ hã te za a'â rême za'ra. Áté tinhipti'a zama, te za a'â tirẽ. ³⁰ ãne wamhã, ti'ai ãma 're morĩ ré, te za marĩ ãwẽ uptabi hã ahã na tãma 're hãimana za'ra, 'Re ãhãmana u'âsi mono nhib'ratamhã, ãsõrõwa za'ra hã, ãsisãnawã norĩ hã, ãhidiba norĩ hã, ã'ra norĩ hã, duré ãspti'a hã. Marĩ ãwẽ hã tãma 're ãhãimana za'ra mono zu, te za duré rowasédé hã tãma 're

hâimana za'ra, taré da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Niwapsi te za duré tãma pisutu, dâ'â ãna 're morĩ u'âsi da, rowẽ uptabi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³¹ Ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na ti'ab ré wapu na dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za tidâ'âzém na, duré za tihâiwa'utuzém na zama ĩsiwasu'u zahu zé

Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34

³² Tawamhã Zezusi norĩ hã ma oto sai'uri za'ra, bâdâdi na sô'a na, Zeruzarẽ u. Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ nhowa, ma tô mo. Sina hâtâ'â ãna, morĩ wa, te ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me ĩsi'aba'ré norĩ hã sina tipahi za'ra. Tawamhã danhiti te sima satõrĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, te te tãma rowasu'u sirõmo za'ra da, za tãma ĩromhâimanazém na. ³³⁻³⁴ Tawamhã ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna Zeruzarẽ u, wa ai'aba'ré ni. Tame wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhâiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ĩwasédé te te ĩ'ãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi. Tawamhã zudezu'õ norĩ ma, te za siwi ĩhâiba nho. Ta norĩ hã te za ĩ'ãma tiwa'ẽ za'ra, zudezu'õ norĩ

hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ĭ'upto. Te za duré te te siwi 're ĭpré'é. Tawamhã te za oto siwi ĭwĩ. Tane nherẽ, bādâ maparane ĭ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu. — Āne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ĭrowaptẽrẽ zahuré zé wasu'u

Mateusi 20.20-28

³⁵ Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tô Zezusihi u sina rotété zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, ãne:

— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptẽrẽ ni. Ma'ãpé, ãma wama uwaimrami, wa te wasima ĭwẽ hã.

³⁶ Tawamhã Zezusi ma ãma sada'ábâ zahuré:

— E niha ma tô asima ĭwẽ wa'wa, te aima ãma ĭ'uwaimrami aba da hã, asima ĭwẽ wa'aba zé hã. — Āne te sadanharĩ zahuré.

³⁷ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, Zezusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihâimana mono da. Āhã wa, ma'ãpé wapisutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahâimana mono da.

³⁸ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata ãna te ãne asina ĭzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ětẽ, dāwĩ ĭsisawĩ ãna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ĭrobzépata za'ětẽ ne, ĭrobzépata aba da hã.

³⁹ Tawamhã asa te duré Zezusihi ma siwaihu'u zahuré:

— Ìhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ìrobzépata da hã.

Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tô ìsine ìrobzépata za'ètê 'wa. ⁴⁰ Tane nherê, ìsi'uihã na te aipísutu waihu'u aba ô di, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hã ìnhimire niwĩ, duré ìnhimi'e niwĩ. 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za te tẽ dama 're apisutu, te te sima 're ìda'awẽ mono zéb uwaibaba, dama pire na ì'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. — Æne ma tô tãma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

⁴¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ìnomro mono norĩ hã 10 na ìhâiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tinhiti'ru za'ra.

⁴² Taha wa, Zezusi te sô tihârâ za'ra, 'râwi ìtẽme si'rã'õtô da. Tawamhã ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito na da te 're ìwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ètê te duré te te 're dawada'uri za'ra, ìsimiroti hã da te 're 'madâ'â za'ra mono da.

⁴³ Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're 'mairomb'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ì'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're a'manhimnhasi aba mono ãna. ⁴⁴ Duré 'râwi asima aipire uptabi na, 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawa'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ì'mairomhuri wẽ wa'aba mo. ⁴⁵ Tane duré,

wa hã dasiré ìpodo hã da te ìma 're romhuri za'ra mono da, we ìmorĩ ô di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ìsihâiba zawĩ ãna

dazada ãdâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. —
 ãne ma tô tâma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te ãma
 waihu'u za'ra da.

Zezusi hã Batimezu te te ãto pesezé wasu'u

Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43

⁴⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô oto aihutu,
 Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Zerico hawi
 duré si'aba'réri wamhã, da'ahâ uptabi na te ãsiré
 ai'aba'réri ni. Si'aba'réri ré, ma tô aibã hã sôpêtê za'ra
 ãtob'a hã, bâdâdi zababa ãsãmra hã. ãtob'a hã Ba-
 timezu na ãsisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiprazém na
 te nasi da'awa, da te tâma a za'ra da. ⁴⁷ Tawamhã
 ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhihudu
 hã ãsababa te te ãro'razâri na hã. Taha wa, te te sina
 'mahârã, sa'êtê, ãtob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ããma
 aipê'êzé na. — ãne te nasi sina 'mahã.

⁴⁸ Tawamhã da'ahâ na te tâma nharĩ za'ra ni,
 ari'iwi sãmra da. Tane nherê, te nasi sa'êtê sina
 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ããma aipê'êzé na.

⁴⁹ Tawamhã ma tô mazazã, Zezusi hã. ãne te
 dama ti'ru:

— Sô aihârã za'ra wa'aba, we ãtême morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahârã ni, ãtob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asô hã, ãtême aimorĩ
 da. Aima rowê di za oto.

⁵⁰ Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tô time,
 si'aba'réri na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

⁵¹ ãtême wisi wamhã, Zezusi te ãne sadanha:

— E marĩ te asima ãwê, te ãma aima ã'uwaimrami
 da hã.

— Rowahutu'wa, ãto pese da, wa ãsima wê, apã
 te 're rob'madã'ã mono da. — ãne te asa tâma si'ru.

⁵² Tawamhã Zezusi te âne tãma tinha:

— Te za oto aimo. Asina ã'umnhasi wa, ma tô ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tô rob'madâ'â wê, aibâ hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bâdâdi na.

11

Zezusi hã Zeruzarê u, ãsébrézé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-

¹⁹

¹⁻² Tawamhã Zezusi norĩ hã Zeruzarê u si'aba'rêi wamhã, ma tô a'â aihutu, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi u. Êtê 'rãihã 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hâimana zahuré, Betazé hã duré Betãnha. Tawamhã Zezusi hã sisôwa ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré maparane. Âne te tãma rob'ru zahuré:

— Ôwa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Âma aimasisi aba wi, awa'awi te za awaru po'repore hã ãsõpêtê 'wa, ãprédupté hã, zahadu ni'wa hã nimomo âma ãmorĩ'õ hã. Da te âma wasisi haré, te za. Tawamhã da te âma ãwasisizé hã te za ãwasihui wa'wa, we ãma saprõni aba da.

³ Ni'wa hã âne te te asadanharĩ aba wamhã: “E marĩ da, ma ãwasihui wa'wa, âma ãwasisizé hã,” tawamhã asa te za âne tãma ãwaihu'u 'wa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, âma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sõmri su'u apâ.” Âne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa, ãtede'wai ma.

⁴ Tawamhã te oto sô tineb zahuré, awaru po'repore zô. Simasisi wi, awaru po'repore ma tô sõpêtê zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi haré za. ⁵ Te te wasihu zahuré wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã âma 'mahârâ za'ra, ã'rata ãsíasam norĩ hã:

— E marĩ te a norĩ wa'wa hã ã'manharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abã ãwasihui wa'wa, awaru po'repore hã.

⁶ Tawamhã asa ma tô dazada'ãbã zahuré, Zezusi hã te te tãma ãwaihu'u zahuré zém na. Taha wa, ma tô tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, Zezusihi ma. ⁷ Tawamhã te te ãwisi zahuré wamhã, awa'awi ma tô tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzém na. Taha pari, ma tô ãma darõno, Zezusi hã. ⁸ ãma sarõtõ wamhã, da'ahã na ma tô bãdãdi hã tãma waptã za'ra ni, dasi'ubuzém na. Ni'wam norĩ hã rom na ãsupo suiwawẽ te te ã'manhizãri za'ra na, ma duré tãma waptã za'ra. ⁹ Tawamhã Zezusihi nhowa ãsi'aba'rẽ norĩ hã ãsarina ãsi'aba'rẽ norĩ zama, mreme 'rãihã na te sima 'mahãrã za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. ãsadowa para we ãmorĩ ma, ãwẽ si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ãropisutuzéb zarina, te we oto mo, watẽmẽb za'ra, Wanhĩb'apito 're hãimana mono da. ¹⁰ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tô sena sõprub di. — ãne te ãma tawata za'ra ni.

¹¹ Tawamhã Zeruzarẽ u oto wisi wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma ãzẽ Zezusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hãiwahã wa, te oto mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisirẽ norĩ me, aibã ¹² na ãhãiba za'ra norĩ me.

Pidera wede ma, Zezusi te te ãnharĩzẽ wasu'u
Mateusi 21.18-19

¹² Tawamhã bãtã amo na Betãnha hawi te apã ai'aba'rẽ, Zeruzarẽ u. Morĩ rẽ, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã. ¹³ Tawamhã si'aba'rẽi rẽ, romhã rẽ, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hãza'õtõ wa, te

sô mo, 'râi ô'umnhasite. Tawamhã 'râwi îsu si ma tô 'madâ. Î'rã hã robaba di. Zahadu a'amo hã watobro ô di, Î'rã uptabi zéb da hã. ¹⁴ Tawamhã Zezusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono ô di za oto. Ai'rã ô u'âsi, te za oto 're asa mo.

Tawamhã ma tô mreme wapari za'ra, wede ma, te te ãnarîzém na hã, Îsiré 're ãnomro mono norĩ hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zém hawî, Zezusi te te ãdazate mono zém na rowasu'u Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô Zeruzarê u apâ aihutu. 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma tô asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawî 're rob'uipra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawî 're ãrob'uipra za'ra mono norĩ zama, te te sate. Duré rob'uiprazém na te te dawî ãma 're ãsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama. ¹⁶ Te duré dawî rosawi, 'ri 'rãihã nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tō mono da. ¹⁷ Te duré dama rowasu'u, da te ãma ãrob'ui'érézéb za-rina, ãne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'éré ãbaihã na, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na: “Înhorōwa hã ãwa ãma 're ãdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” ãne te tinha. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ma tô ãwa asima ãma 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawî 're ãsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ãsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa,

wasété uptabi na. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

¹⁸ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ãpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. ãne hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ta norĩ hã sima ãma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi nhimiroti na, da'ahã na ãma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩrĩ õ di za a'ã.

¹⁹ Tawamhã bãdã sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ hawi apã ai'aba'rẽ, Betãnha na daza'ru nhisi u.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 21.20-22

²⁰ Awẽm na mararé si'aba'rẽi wamhã, ma tô Zezusi norĩ hã 'madã'ã za'ra, pidera wede hã, uburé ãwede 'ré na. ²¹ Tawamhã Pedru hã ma tô ãma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te ãnharĩzẽm na hã. Tawamhã ãne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madã'ã. Õhõta pidera wede. Ahãmhã tãma ãnharĩ hã ma tô tiwede'rẽ.

²²⁻²³ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, te za asiwi 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ã êtẽ 'rãihã ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihã na sisa'o'o da, ãi ba sime da, te za ãma aima uwaimrami za'ra wa'wa. 'Rãwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima ãma ã'uwaimrami za'ra wa'aba zẽm na hã. Tãma ãnharĩ za'ra wa'aba zẽb uwaibaba, za te te ãma aima ã'uwaimrami aba na, te za ãma ãsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

²⁴ Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptêrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, za te te ãma aima 're ĩ'a'uwaímrami aba mono zém na, te za ãma 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaímrami u'âsi 'wa. ²⁵⁻²⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da wamhã, te za a'â aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. Tawamhã Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te duré ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto, aiwasété 'wa hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã ĩpisutu'wai ãma, da te dasiwi ĩsadanharĩzém na rowasu'u

Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8

²⁷ Tawamhã ma tô apâ aihutu Zeruzarẽ u, Zezusi norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, Zezusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ĩtême aihutu, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. ²⁸ Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. We ĩma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpisutu'wa hã. ³⁰ Ma'ãpé, we ĩma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

³¹ Tawamhã 'râwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di.”

³² Tazahã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni. — ãne te 'râwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tô sena 'Re ãhãmãna u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're ãmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. ³³ Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umnhasite, sina pahi za'ra wa, ma tô duré Zezusihi ma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ãne:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ãpisutu'wa hã.

Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ãma waihu'u aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, marĩ hã te dama 're ã'ab'manharĩ mono na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma timreme na wa'rãmi za'ra.

12

*Buru na romhuri wasété 'wa norĩ wasu'u
Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19*

¹ Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô duré tãma ãma sãna'rata za'ra, ãne:

— Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtẽ nhisiwi sada ab're, uwa 'rãĩ watizéb da

hã, ãwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ãsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madâ'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ãburu hã te te sô 're 'madâ'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã sãmra da. ² Tawamhã oto 'rã prédub mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ãromhuri'wa hã 'mazatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'ã'wa norĩ te te tãma ãpo'o za'ra zô. ³ Tane nherẽ, ãtẽme wisi za'ra wi, ma tô siwi ti'ã, te te siwi azãri da. Tawamhã ubana ma tô siwi satõ apã. ⁴ Taha pari, te duré ãwa'rãmi sô 'mazatõ, tãma ãromhuri'wa hã. Tane nherẽ, buru u ãtẽme wisi za'ra wamhã, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. ãrã wi, ma tô siwi azã. ⁵ Taha pari, te duré 'mazatõ, ãwa'rãmi. Tane nherẽ, ma tô siwi tĩwĩ, buru na romhuri'wa norĩ hã. Siwa'rãmi sihutu sidãpãsi, ma tô nasi hã za'ra. Ma tô duré nasi simro. ⁶ Tawamhã buru tede'wai 'ra si te oto ã'rata 're hãimana, danhowa're're te te ãsatõrĩ da hã, ãburu na romhuri'wa norĩ u. ã'ra hã tãma sawi pese uptabi di. Tãma sawi nherẽ, ma tô satõ, buru na romhuri'wa norĩ u, morĩ da. ãne te ãmama hã sima rosa'rata: “ã'ra si'aibã hã te ãtẽme satõrĩ za'ra wamhã, áté te zã siwi hãiba wazé.” ⁷ Tane nherẽ, buru na romhuri'wa norĩ u wisi wamhã, te ãne sima 'mahãrã za'ra: “Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da.” ãne ma tô sima 'mahãrã za'ra, buru na romhuri'wa norĩ hã.

⁸ — Tawamhã ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ pari, ma tô

ĩhâiba hã siwi time, buru nhiti.

9 — Buru na romhuri'wa norĩ ma hã e niha te za buru tede'wa hã tãma rob'manharĩ za'ra. Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da, buru na romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã te za duré aimawi da'maipsisutu, tiburu 'madâ'â'wa da. — Āne buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã ma tô tãma wasu'u za'ra, Zezusi hã. ¹⁰ Tawamhã te duré 'mahârâ za'ra:

— Oro 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Āne ĩbaihã na rob'ui'ére hã:

“Ētē tomhâpâ wē hã 'ri na'ratazéb da hã wē uptabi nherē, 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwē'ō hã te oto pire na 're sa'wari u'âsi.

¹¹ Uburé Danhib'apito hã ma tô āne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari mono da hã.

Taha wa, āne na wa te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa āma 're watob'uzu u'âsi za'ra, wa norĩ hã.”

Āne ma tô ētē wasu'u na tãma rob'răzarôtô za'ra, Zezusi hã.

¹² Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã te te dama wasu'u wamhã, tisiré zudezu norĩ ma, pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ, te wasu'u, Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. Āne na ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré siwi ti'â. Tane nherē, da'ahâ nhimimnhasi te, te ōne haré ai'aba'ré, ĩsiti.

Zezusi hã, rob'uiprazé ĩsapotore na da te ĩsadanharĩzé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26

¹³ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ hã ma tô parisezu norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi u si'aba're da. Erodihi niwĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ĩtẽme 'mazatõrĩ za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da. ¹⁴ Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, tô sena na wa tô aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata na 're aihâimana mono õ di. Duré dapire na 're dahâimana za'ra mono nherẽ, aima hã aiwapsi dahâimanazé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marĩ hã dama 're ĩ'awaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hã wama ĩwaihu'u za'ra, wa te aiwapari za'ra da. E Roma âma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ di. E tãma wẽ õ di. — Āne ma tô âma siwi sadanha, Zezusi hã.

¹⁵ Tô sena te te siwi âma waihu'u za'ra da newa, ma tô siwi sadanha. Āne na hã senai õ na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te âne na asiwi ĩzadanharĩ 'wa, ĩmreme na te aima âma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ĩwẽ'õ wa'aba da. Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩma 'mai'âri aba, te 'madâ'â da.

¹⁶ Tawamhã ma tô ni'wa hã tãma tisõ, Zezusihi ma. Te âma dazadanharĩ za'ra, âne:

— E 'wai hãibari, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ére duré, âma hã.

Tawamhã asa ma tô tãma waihu'u za'ra:

— ã hã, Roma ãma danhib'apito hãibarĩ, duré taha nhisi ui'ére.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u za'ra:

— Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apã, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina, tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apã, ĩte wa marĩ hã. — ãne ma tô asa tãma waihu'u za'ra.

Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na asa, Zezusi hã.

Zezusi hã, dahãiwa'utuzém na da te ĩsadanharĩzé wasu'u

Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40

¹⁸⁻¹⁹ Taha pari, ni'wam norĩ hã ma ĩtẽme aihutu, Zezusihi u, sadusezu norĩ hã. Ta norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono. Ta norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma, ãne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama roti: “Aibã ĩmro ré hã 'ra õ ré, dã'ã wamhã, tizédé'aba mro na te za timro ĩno hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba 'ra ne, 're morĩ da.” ãne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ére hã. ²⁰ Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisãnawã si 're ĩhãimana za'ra mono norĩ wasu'u na. Aibã hã sisãnawã si, te 're hãimana za'ra, 7 na ĩhãiba za'ra hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã ma tô timro oto. Tawamhã 'ra õ ré, ma dãrã, aibã hã. ²¹ Tawamhã ĩsõsi hã ma tô ãma timro pi'õi ãma hã, ĩsõwa're're. Ta hã 'ra õ ré, ma duré dãrã. Taha nhosi, ãma mro wamhã, 'ra õ ré, ma duré dãrã. ²² Aibã norĩ hã ma tô nasi sisõwa're're ãma timro za'ra, pi'õi ãma, 7 na ĩhãiba za'ra hã aibã

norĩ hã. Tane nherẽ, 'ra õ ré, ma tô sisarina ai'utõ. Tawamhã nimahã bâta na ma tô duré pi'õ hã, timro norĩ zarina, dêrã. ²³ Aibã norĩ hã 7 na ãhãiba za'ra hã, misi pi'õ nherẽ, ma tô nasi sisõwa're're ãma timro za'ra. Tawamhã 're ãdadã'ã za'ra mono norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ab're hawi za apã oto te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. — ãne te ãma siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma rowasu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ma tô rosa'rata na ãma ã'upa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono õ na hã. E marĩ wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôre za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, duré tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apã te te 're ãda'ahãiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ²⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna. ²⁶ Marĩ, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadã'ã za'ra mono pari, apã 're ãdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ãro'o na ma tô ãma rob'ui'ére, Mozési hã. E niha 're sôre za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã: “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ãhãimana u'ãsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ. ²⁷ Wahi'rata norĩ hã dawi 're dã'ã za'ra mono nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're dã'ã za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô

Īsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, Īsib'apito na aré siwasu'u ã di. Āne wa, ma tô rosa'rata na âma ĩ'upa za'ra wa'wa, ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono ã na hã. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi wasu'u

Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37

²⁸ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa hã ma tô âma mreme wapa, da'rata ĩsa hã. Zezusi hã sadusezu norĩ ma, te te rowasu'u wẽ wa, te âne sadanha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihâiba, uburé dama ĩpire uptabi hã.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô âma sada'â asa:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi hã âne: “Īzarazéhé nhihudu norĩ, ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhíb'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hâimana. ³⁰ Taha wa, Asib'apito 're hâimana aba mono wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ĩsimiroti na âma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tâma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo.” Āne ĩsimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi hã. ³¹ Āne duré ĩsimiroti hâiba amo hã aiwa ĩpire uptabi hã: “Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ĩwẽ zô.” Ā norĩ si

ĩsimiroti hã, ĩpire uptabi zahuré hã. ĩsipai u hã roti hã 'maihâimana õ di, ĩpire uptabi hã.

³² Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tã rowahutu'wa. Tã sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Ni'wa hã 're hãimana mono õ di, ĩsipai u hã. ³³ Taha wa, wa za tã wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha zarina, wa za ĩsimiroti na wa te ãma 're rosa'rata u'ãsi za'ra. Wa za duré wanhimi'ẽ na wa te tãma 're romhuri u'ãsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marĩ ĩwẽ zô wasima 're ĩwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ĩwẽ zô. Wa norĩ hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarĩ hã wa te tãma 're sômri za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da te tãma 're zata za'ra mono da, ĩzatazém na. Āne wamhã, tãma wẽ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma. Tane nherẽ, maparane ĩsimiroti hã ĩpire uptabi hã wa te 're 'madâ'ã pese za'ra mono wamhã, tãma wẽ uptabi di za. — Āne ma tã Zezusihi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

³⁴ Tawamhã rowahutu'wa hã te te tãma ãma uwaimrami wẽ wa, ma duré Zezusi hã tãma waihu'u:

— Tane tã. A hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém nhiti, romhã na aihãimana õ di, ãhãna hã. — Āne ma tã tãma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharĩ na sahu õ di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te ãma upai õ wa.

*Danho'reptui'wa na, Zezusi te te
ĩda'azadanharĩzém na rowasu'u*

Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44

³⁵ Tawamhã bātā na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahâ:

— E niha rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ĩmorĩ na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da. ³⁶ Duréihã apito Dawi hã ma tô danho'reptui'wa na âma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani na te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Āne âma ĩrob'ui'ééré hã:

“Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩnhib'apito ma tinha, āne: ‘Īrata te za 're asāmra mo, ĩnhimire niwĩ dama aipire na ĩsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za te tiwĩ 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.’ ”

— Āne te tãma tinha. Āne duréihã, ma tô âma rob'ui'ééré, apito Dawi hã. ³⁷ Danho'reptui'wa da hã tinhib'apito na ma tô sisi, Dawi hã. ĩsib'apito 're morĩ nherē, e niha te za ĩsa'u si poto nherē, Danho'reptui'wa da hã ĩsihudu na 're hâimana.

— Āne ma tô da'ahâ na da'mahâ, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wẽ wa, ma da'ahâ na wapari ze za'ra ni.

*Dama rowahutu'wa norĩ hâimanazém na
rowasu'u*

Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47

38-39 Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, âne:

— Ma'âpé rowahutu'wa norĩ hâimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norĩ hã uza pa ré, 're ãnomro mono da si, tãma ãwê za'ra hã. Duré dama pire na 're hâimana za'ra mono wa, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb âma, da te 're ãwazéb za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ãpire norĩ simasisizém na 're si'ubumroi mono da si, tãma ãwê za'ra hã, rowahutuzéb âma duré 'ri para dasiré 're ãdasaihuri mono zéb âma hã. ⁴⁰ Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'õi mrotô norĩ wi, ãsimarĩ na 're sipsaihuri za'ra. Tane nherê, te ta norĩ hã danho'a 'Re ãhâimana u'âsi mono ma 're mreme zusi hã, 're hâimana wê uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ãrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'êtê za'ra. — Âne ma tô dama rowasu'u, rowahutu'wa norĩ hâimanazém na.

Pi'õi mrotô nhoprubzé wasu'u

Rucasi 21.1-4

⁴¹ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, rob'uiprazé da te 're ãséme mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'uiprazé, da te nasi séme za'ra ré, te da'ab'madâ. ãsibro pese norĩ hã, ahâ na te nasi séme za'ra, rob'uiprazé hã sa'êtê na. ⁴² Taha ré, ma tô wi pi'õi mrotô hã, ãsibrob'õ hã. Tawamhã rob'uiprazé ãspotore hã ma tô tiza, syryre nherê. ⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã tisiré 're ãnomro mono norĩ zô, te sima sô tihârâ za'ra, Zezusi hã. Âne te tãma rowasu'u za'ra:

— Tô sena ã pi'õi mrotõ hã sibrob'õ nherẽ, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. Ĩsiré ĩsême'wa norĩ hã rob'uiprazé, nasi tãma ĩsi'atarême za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherẽ, tihâimanazéb da, te te aré ĩtédé hã ma tô ĩbâre tãma tisõ, wahuré. Āne wamhã, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma hã.

13

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé, za ĩsi'utõrízé wasu'u

Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawĩ wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ĩsiré hã 'mai'mahâ:

— Rowahutu'wa, 'ri hã 'madâ'â za'ra na. Ĕne hã e ĩtõmo wasétére. E ĩ'ri wasétére duré. — Āne te tãma ĩwata, 'ri wê na.

² Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:

— Ā hã 'ri ĩ'madâ'â za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, êtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ĩne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ĩne hã. Tâibâ za oto. — Āne ma tô 'ri na tãma ãma rowasu'u sirõmo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u

Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtẽ 'râihâ nhisi ãma, tisiré 're ĩnomro mono norĩ me. Sisõ're u, te 'ri 'madâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã. Te te 'madâ'â ré, te siwi sadanha,

hâiba pisutu Pedru norĩ hã, Ti'adu, Zuwã, Ãdére norĩ me:

4 — E niwa te za ãne hã ãma tiromhâiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marĩ te za watobro, da te ïwaihu'uzéb da hã. Ma'ãpé, wama waihu'u za'ra na, ïsôwa wa te ãma ïwaihu'u sirômo za'ra zéb da hã.

5-6 Tawamhã Zezusi ma tô asa tâma waihu'u za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ïnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norĩ ãma da te 're sasômri za'ra, tô sena newa, dama 're ïsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ïnomro mono norĩ ãma, 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da. 7 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ïropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhâ na 're ïdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama, 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherẽ, da'ãma rob'rãsutu uptabi õ di za a'â. 8 Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. ãne hã rowasédé, dazô 're wairébé mono wamhã, za daré ïrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ïwasã hã 're ïsépu'u na'rata za'ra mono ne. ãhã haré dazô 're wairébé mono õ di za.

9 — Ma'ãpé, aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te

za a norĩ wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ zadawa para, te za rowahutuzéb ãma da te 're aihã za'ra wa'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na. Īzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ĩpire norĩ u, duré danhib'apito norĩ u zama. Āne wamhã, te za tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩzazei'wa 're anomro aba mono na. ¹⁰ Rob'rāsutu ō ré, te za ĩwasu'u wē na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ, ĩzazei'wa norĩ hã. ¹¹ Tawamhã dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisōwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ō di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bâtâ na, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihã na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹² Niwamhã te za dasisānawāi uptabi nherē, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, āne te te tãma 're 'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherē. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherē, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me. ¹³ Īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherē, ōne haré ĩãma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za

asõ'reptuzé hã asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Ìne ma tô Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirõmo za'ra da.

Robzépata za'ètē wasu'u

Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24

¹⁴ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ì'madâ'â za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te siwi ìwê'ô pe hã, te te dawi ìrosawizéb âma ìsa hã. (Ìhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ìsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za sisa're, êtē 'râihâ u ta norĩ hã tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hâpâ âma si'ubumroi wamhã, tinhibrobo zô sisisi ô di za a'â, 'ri para u. Òne haré te za dame sisa're, êtē 'râihâ u, ta norĩ hã. ¹⁶ Duré ni'wam norĩ hã buru âma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono ô di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Òne haré te za duré ta norĩ hã êtē 'râihâ u dame sisa're. ¹⁷ Ìne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ìwasã ré norĩ ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, ì'ra pré ré norĩ ma zama. ¹⁸ Taha wa, rowa'u'u wahâ 'rowi, marĩ hã dazô watobro tô da, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're ìrowaptêrē za'ra wa'aba mo. ¹⁹ E marĩ wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ètē za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na da te ìrobzépata za'ètē uptabi

za'ra ò. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono ò di za. ²⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahâ tō da. ãne hã te te sima pisutu ò 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utōrĩ pese, za da'ãma ìrob'rāsutuzém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwē za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

²¹ — Marĩ hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Até ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã te nhamra. Òhõta te nhamra.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono ò di za, damreme na hã. ²² E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datēme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã te za te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. Ìsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherê, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono ò di za ta norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwē za'ra mono da. ²³ ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, romhã ré, pibui pese sina, ãma sô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono da. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

*Ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, za we apâ ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28*

²⁴ Tawamhã Zezusi ma duré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Da te robzépata za'ra pari wamhã, bâdâ hã te za titobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ ò di za oto. ²⁵ Wasi hã te za duré hãiwa hawi rere. Uburé hãiwa na 're ĩsimasa mono hã te za duré 're sisa're.

²⁶ Tawamhã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, hãiwa'a na wa za wei mo apâ, danho'a. ĩwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré ĩhãiba na rowa'a za'êtê uptabi na. ²⁷ Tawamhã hãiwa âma ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ zô, te te ĩtẽme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bâ. — Āne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

*Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33*

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ma duré āne tãma waihu'u za'ra:

— Pidera wede na wa za oto aima āma romn-himiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã. ²⁹ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhãimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za āma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsudo hã za oto ĩwatobro na hã. ³⁰ Tô sena wa āne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Ā hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dâ'â za'ra mono ò ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã. ³¹ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ

zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ãnhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

Zezusi hã, za we apâ timorĩzẽm na te te ãromnhimiré'ézẽ wasu'u
Mateusi 24.36-44

³² Tawamhã ãne ma duré tinhimiroti 'rãsudu hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— Æne hã uburé za daré 're ãromhâimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdâ hã te te waihu'u õ di. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra nherẽ, te duré bâdâ hã waihu'u õ di. ãmama ma si, waihu'u pese di, bâdâ hã. ³³ A norĩ wa'aba zama, bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ma'ãpé asimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

³⁴ Romnhimiré'é na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Æté aibâ hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhã na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tâma ãromhuri'wa norĩ ma, te za romhuri hã te te tâma pisutu. Duré 'ridawa 'madâ'â'wai ma zama te za roti, te te sô 're rob'madâ'â pese mono da. ³⁵⁻³⁶ 'Ri tede'wa hã apâ za ãwisizé hã, bâdâ

te te waihu'u za'ra õ di, tâma ãromhuri'wa norĩ hã. Apâ tinhorõwa u ãwisizé hã, ãté hâiwahã, ãté mara wa'wa, ãté si'a hãrã wi, ãté awẽ wi. Tane bâdâ hã apâ we ãmorĩzẽ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, te za asimiza'rese ãzõ 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asõtõ za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, apâ we ãmorĩ õ'umhasite.

³⁷ Æne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di. Uburé ãzazei'wa norĩ udãna zama, wa aima

waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, asimiza'rese, ãzô 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — ãne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina ãsimiré'ézé wasu'u 'rãsudu hã.

14

Da te dasima ãma ãrowa'õtõ za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrĩzéb da na

Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

¹Maparane te oto sô rowaptâ bâtâ zô hã, dato hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Ezitu hawi te te ãdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'õtõ ré, te za romhuri na ã'u'ëtē duptoi'õ hã huri ni. Tawamhã bâdâ ãwa waptã'ã õ ré, te sasedoti ãpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima ãma rosa'rata za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te dasiwi wĩrĩ da. ² ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dato hã hãimana ré, wa te wasiwi âri õ di za, wama dazahi za'ra õ'umnhasite, uburé hã wazada hãimana za'ra tõ da. — ãne ma tô sima ãma roti za'ra.

Betãnha ãma, Zezusihi ma, pi'õ nhoprubzé wasu'u

Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8

³Tawamhã Zezusi hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, te a'ã tihãiba, Simahã nhorõwa ãma, ã'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tô we pi'õ hã ãzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã ëtē 'manharĩ 'remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na ãisi hã, ãwa'âbâ za'ëne hã. Tawamhã ãsé hã ma tô sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa. ⁴ Ni'wam norĩ hã tame ãhãimana za'ra hã ma

tô âma wẽ'õ za'ra. Taha wa, ma tô sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré âma si'uba, wedewa'u zadaze na hã. ⁵ Te te dama wede 'wa'âhã, ãwa'â hã ãsa'êtẽ uptabi hã 300 na te aré tihâiba, rob'uiprazé ãsapotore hã, ãsibrob'õ norĩ ma, te te sômri mono da. — Æne ma sima âma rowaihu'u za'ra, ãtede'wai upana nherẽ. Pi'õi âma, ma tô duré wasété za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'õ hã rowẽ na hãimana. E marĩ da, ma tô sada asahi za'ra wa'wa. Pi'õ hã ãwẽ uptabi hã ma tô ãma 'manha. ⁷ ãsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nimahã bâtã na, asima 're ãwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo, ãsimarĩ'õ norĩ hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ãnhamra u'âsi aba mono õ di za oto. ⁸ Pi'õ hã ma tô ã'uwaibaba tô ãma 'manha, ãwẽ hã. Æ hã ãdã'ã wana ré, ma tô âma ãhâiba zadaze, da te ãré ãnherẽzéb u. ⁹ Tô sena, wa Æne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bâ te za ãwasu'uwẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ãma ã'manharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, âma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, âma ãwẽ'õ'wa norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi za te te dama ãhâiba nhomrizé wasu'u

Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6

¹⁰ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti ãpire norĩ u. Aibã 12 na Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're ãmorĩ, Zudasi hã. Zezusihi âma te te tãma âma roti za'ra da, te ãtẽme timorĩ za'ra, te te tãma âma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma ãhâiba nhomri za'ra zém na hã. ¹¹ Tawamhã

Zudasihî mreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowẽ uptabi za'ra di. Taha wa, ma tô rob'uiprazém na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'âbâ za'ra da. Tawamhã Zudasî hã te oto sima rosa'rata, nimahã bâtâ na te te dama îhâiba nhomri da hã.

Zezusi norĩ hã, dasai 'manharĩzém na, siré îsaihurizém na rowasu'u

Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25

¹² Tawamhã bâdâ ma tô oto ãwa waptãrã, ã'u'êtẽ duptoi'õ, da te îhurizéb da hã. ã bâtâ na, ãmorĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ẽrebâ 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma îhurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tô asima ãwẽ, asô ãwa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ãwasaihurizéb da hã. — ãne te siwi sadanha.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tô tĩsiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré. ãne ma tô tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahâ u, ane wa'aba. Tame te za aibâ hã ãsõpêtẽ 'wa, piza'a te te ã'âri hã, â ré. Tawamhã ãsarina te za ane wa'wa, 'ri tẽme. ¹⁴ Aibâ hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã ãsadanharĩ 'wa: “Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ me, ãwa ãwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.” ¹⁵ Tawamhã 'ri tede'wa hã, hãimo 'ri 're wa'wa za'ẽne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé ãwa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazô ãrobza'ra pese 'wa. — ãne ma tãma waihu'u zahuré.

¹⁶ Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahâ u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma

ĩwaihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tô 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁷ Tawamhã ma'rã wi, ma tô aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tẽme, aibã 12 na ãhãiba za'ra norĩ me.

¹⁸ Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ãsiré asaihuri aba nherẽ, misire te za dama ã'maihãiba nhomri 'wa.

¹⁹ Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra. Taha wa, ma tô siparabãsi si'mahârã za'ra:

— E wa hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Misire te za tô dama ã'maihãiba nhomri 'wa. ã'u'ẽne hã ãsiré piza'a 're te te ãdi hã, te za dama ãhãiba nho. ²¹ Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã duréihã ma tô ãdã'ázém na rob'ui'ééré sirõmo za'ra ãbaihã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ã'ãma rob'ui'éérézéb zarina wa za tô mo, ãdã'ázéb u. Tane nherẽ, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ãhãiba nhomri'wai ma hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, ãne: “ãpoto õ 'wa'ãhã, aré wẽ di, ãne na hã te aré 're robzépata mono õ wa.” ãne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama ãhãiba nhomri'wa hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

²² Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'ã, ã'u'ẽne hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ã'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ma tô te te sõmri. ãne ma tãma sina waihu'u za'ra:

— Ā, ĭ'u'ēne hã huri aba. Ā hã ĭhãiba, te wasu'u.

²³ Taha pari, ma duré ti'â hâsízé hã, uwa 'ru 'rãĩ wa'ui ré hã. 'Re ĭhãimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, uwa 'ru 'rãĩ wa'ui ré hã. Tawamhã aihĩni ma âhu.

²⁴ Āne ma duré tâma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:

— Ā hã ĭwapru, te wasu'u. Rob'rãĩ wa'u za'wari ne, te za ĭwapru hã ĭwi asa'wa, da'ahâ zada ĭdâ'â wamhã. Ā hã ĭwapru hã ĭwi sisa'wari wamhã, 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwē ma, te te tâma ĭropisutuzé hã tô sena za te te tâma âma 're ĭ'uwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁵ Tô sena wa za aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa. Ā hã rob'rãĩ wa'u hã te 're hãsi mono ô di za oto, a'â. 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã za uburé da'âma ĭsib'a'uwē zéb âma si, wa za duré te 're hãsi. — Āne ma tô tâma siwasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã tinho're na te oto âma tiwata za'ra, 'Re ĭhãimana u'âsi mono âma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na êtē 'rãihã nhisi u si'aba're da.

Pedru hã za te te dawi ĭ'udâzém na, Zezusi te te tâma ĭwaihu'u sirômo zé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

²⁷ Tawamhã âne ma Zezusi hã tisiré 're ĭnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ĭzadawa para ô nherē, te za aihĩni asiwi ĭrēme 'wa. Duréihã 'Re ĭhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na ĭ'ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĭhãimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ērebâ 'madâ'â'wa hã wa za tiwĩ. Tawamhã pone'ērebâ hã te za ropé.” Āne ĭ'ãma rowasu'u na rob'ui'ééré, ĭbaihã na hã. ²⁸ Tane nherē,

ab're hawi apâ ĩhâiwa'utu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ĩnhopêtê za'ra wa'aba da.

²⁹ Tawamhã Pedru hã te Zezusihi ma tinha:

— Aihĩni za te te airême za'ra nherê, wa hã te airême ô di za.

³⁰ Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, âne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. Â barana, si'a hã tihârâ na te te sahu ô ré, te za si'ubdatô dawĩ ĩ'udâ, aima ĩza'rese ô na. — Âne ma tô tâma waihu'u siro.

³¹ Tawamhã mreme tete sina, te asa tâma tinha, Pedru hã:

— Wa hã asiré ĩdâ'â da nherê, te dawĩ ai'udâ ô di za. — Âne te Zezusihi ma siwasu'u.

Tawamhã uburé ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ôhõ na si tâma siwasu'u za'ra, za te te dawĩ ĩ'udâ za'ra ô na hã.

*Zezusi hã, Zésemani âma ĩsãmrazém na rowasu'u
Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46*

³² Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Zésemani na rob're nhisi u. Sihutu wamhã, âne te tâma nharĩ za'ra:

— Âme ĩzô asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'â asiti ĩmorĩ 'wa, romnhiwasi ĩmama ma, ĩmreme da.

³³ Tawamhã Pedru norĩ hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pẽ'êzé uptabi di.

³⁴ Taha wa, Pedru norĩ ma, ma âne sina tâma rowaihu'u za'ra:

— ĩpẽ'êzé hã sa'êtê na te ĩma tihâiba. ĩpẽ'êzé uptabi wa, wa aré dârâ. Âme a'â asimroi wa'aba ĩ'rata, asõtô za'ra wa'aba âna. Asõpré u'âsi aba. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³⁵ Tawamhã romhã prã na te ïsiti timorĩ za'ra. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra. Sãmra wamhã, ma tô aiwẽ'ẽ, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowaptẽ, robzépada hã te te tãma ba'a da. ³⁶ ãne ma tô Timama wi rowaptẽ:

— Ìmama, uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé robzépada hã ìma ba'a za, te robzépata za'etẽ tõ da. Tane nherẽ, ãne aima ïsiwasu'uzéb uwaibaba, te ïsina uwaimrami da, wa hã te ïsima ïwëzém na ìma pisutu õ di za. A hã ìma ïwëzéb uwaibaba si, te ïsina uwaimrami da, te za ìma ïpisu. — ãne ma tô Timama wi sina rowaptẽ.

³⁷ Tawamhã Timama ma, mreme pari, te apã mo, si'ubdatõ tisiré 're ïnomro mono norĩ u. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahã, utu da:

— Sima, e niha te asõ. E niha asimiza'rese rob'madã'ã waihu'u õ di, syry na. ³⁸ Satanasihi zada, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ïhâimana u'ãsi mono wi, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimi-wada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã Pedru norĩ nhiti, te duré apã mo, Timama ma mreme da. Tawamhã õhõ na si, te duré Timama wi rowaptẽ. ⁴⁰ Timama ma, mreme pari, te duré apã ïtẽme timorĩ za'ra. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptã'ã uptabi za'ra wa, te tinhotõ pese za'ra, sõpré waihu'u ãna.

Tawamhã utu za'ra da, Zezusi te te 'mahârâ za'ra wamhã, asa te te tãma ãwaihu'u za'ra da hã, mare di.

⁴¹ Tawamhã ãsiti te duré timorĩ za'ra. Taha pari, ma duré apâ sina siri. Si'ubdatõ tinem na, ma tô oto âma sahu. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô duré apâ siza za'ra. Taha wa, te âne 'mahârâ za'ra:

— E niha bâ te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tô'ã oto. Bâdâ ma tô oto ãwa waptârâ. Ti'ai âma dasiré ãpodo, te za oto ãhâiba nhomri ni, aibâ ãwasété norĩ ma. ⁴² Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'ré da. Ôhõta te wei oto mo, dama ãhâiba nhomri'wa da hã. — ãne te tãma 'mahârâ za'ra.

Zezusi hã da te oto dasiwi ã'ârízém na rowasu'u Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-

12

⁴³ Zezusi hã te te tãma 'mahârâ za'ra ré, ma Zudasi hã ãtême wi, Zezusihi siré aré 're ãmorĩ hã. Da'ahâ uptabi na ma tô ãsiré sô aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ãpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tô sô aihutu ni. ⁴⁴ Zudasi hã ma tô âne dama ãpire norĩ ma, roti aré:

— Aibâ hã te tob'rata hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ã'âri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ãsaprõni 'wa. — ãne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ã'âri wana ré hã.

⁴⁵ Tawamhã Zudasi hã Zezusihi u oto wisi wamhã, âne te 'mahâ:

— Rowahutu'wa.

Tawamhã tob'rata hârâ na, ma tô sawi, Zezusi hã. ⁴⁶ Tawamhã ma tô oto dasiwi âri ni.

⁴⁷ Tawamhã Zezusihi siré ãsa hã, ma tô sib'ézé

'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã âma po're nhizâ, sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã sô ïdasihutu norĩ ma, te tinha, âne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ïzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. ⁴⁹ Bâtâ sidâpâsi wa tô asô'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ïnhimirowasu'u na, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tameb ré asiwi ï'âri aba ô di bété. Tane nherẽ, te za tô asiwi ï'âri 'wa, ï'âma rob'ui'érezé hã te ïsina uwaimrami hã. — Âne ma tâma sina waihu'u za'ra.

⁵⁰ Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirẽ. Wara sina, ma dama ropé.

⁵¹ Aibâ hã ïprédupté hã, Zezusihi zarina ïmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'â, ï'ubuzém na.

⁵² Tane nherẽ, ma tô tâma rême za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'uréiwi te oto dawí wara, ïprédupté hã.

Dama roti'wa norĩ hã Zezusihi da, ïsi'rã'õtôzém na rowasu'u

Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵³ Tawamhã Zezusi hã te oto dasiwi saprõni ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ïpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tame ïwana ma tô si'rã'õtô, sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.

⁵⁴ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhâ na te te pibu, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma âzé. Sébré wamhã, ma tô nhamra unhama dawa, hâi'ro da, romhuri'wa norĩ me.

⁵⁵⁻⁵⁶ Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré za'ra, Zezusi hã marĩ te te 're ï'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã da'ahã na dazadawa nhipese na, Zezusihi ãma ïsimiroti wasété na da te ãma sa'ra za'ra nherẽ, ãma dasisaze za'ra õ di.

⁵⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hãwi, Zezusi hã sadawa nhipese newa, ïsadawa nhipe te te ãma hiri zahuré da, ãne:

⁵⁸ — Wa norĩ hã wa tô wasi'uihã na ïsimirowasu'u hã wapari ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, êtẽ na da te dasiwi ï'ri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ï'ri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bâdâ hã si'ubdatõ te za, u, ãma ne, te te ãma romhuri ré hã. ãne taré dama siwasu'u ré, wa tô wapari ni, wasi'uihã na. — ãne te Zezusi dama wasu'u zahuré, taré.

⁵⁹ Tane nherẽ, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab õ di, te te dama ïwasu'u zahuré zé hã.

⁶⁰ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi hã dawa'wa ma hãwi za, Zezusi hã uihã na te te sadanharĩ da, ãne:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ï'aiwasu'u wasété na hã. E tô ïsarina ma tô aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — ãne te sadanha.

⁶¹ Tane nherẽ, te Zezusi hã ari'iwi za. Te te ãma wa'rãmi õ di, timreme na. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi hã te duré sadanharĩ na sahu, sasedoti ïpire uptabi hã:

— E tô sena a hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tô sena 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, a hã.

⁶² Tawamhã Zezusi hã asa te tâma siwasu'u oto:

— Ìhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. A norĩ wa'wa hã aihĩni te za ì'madâ'â za'ra wa'wa, ti'ai âma dasiré ìpodo hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ, 're ìnhamra mono na, ìwaihu'u pese 'rata. Hâiwa'a na apâ we ìmorĩ wamhã, te za âne na ì'madâ'â za'ra wa'wa. — Âne ma tô tâma siwasu'u sirômo za'ra.

⁶³ Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hâiwazu, sasedoti ìpire uptabi hã. Tawamhã âne ma tô âma da'mahâ:

— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norĩ zô, ai'maihârâ aba ô di za, Zezusi te te wama ìwasu'u za'ra da hã, ìwasété na. ⁶⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono newa, si'uihâ na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherê. Si'uihâ na ma tô timreme wasété. Ìmreme ma tô ìwapari za'ra wa'wa. E marĩ tawamhã, ma tô âma ìpisutu za'ra wa'wa. — Âne te âma da'mahâ. Tawamhã aihĩni ma tô sima wê za'ra, da te dasiwi wĩrĩ da.

⁶⁵ Tawamhã te te siwi wê'ô wa, ma tô nasi ni'wam norĩ hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Za-zahâ na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tô duré nasi siwi ahâ. Âne ré, te nasi siwi 'mahâ:

— E 'wa hã ai'azâri'wa. Ma'âpé, waihu'u. — Âne te nasi siwi 'mahâ.

'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ zama, ma tô siwi ti'â, te te nasi siwi ahâri da.

Pedru hã, Zezusi te te dawî ã'udâzém na rowasu'u Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁶ ãne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahâpâ. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datême wi, sasedoti ãpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁶⁷ Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhamã ãma hã'ro ré. Tawamhã te te 'madã'ã pese pari, te Pedruhu ma tinha:

— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré ãma 're ãhãimana mono siré.

⁶⁸ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Tane na ãwaihu'u nherê, õ hã ãma sa'rese õ di.

— ãne te pi'õi wi ai'udã, Pedru hã.

Tawamhã 'ri nhi'riti u te oto mo, 'ridawa u morĩ da, dapusizéb u. Tawamhã si'a ma oto hã.

⁶⁹ Tawamhã ma tô romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'riti ãma. Tawamhã ã'rata ãsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra:

— ã hã Zezusi norĩ siré, 're ãmorĩ.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udã. Tawamhã ãma ronomro õ ré, te duré tãma nharĩ za'ra, ã'rata ãsimasa hã:

— Tô sena, a hã Zezusi norĩ siré, te 're aimo. A hã tô, Darireza ãma 're ãaihãimana mono.

⁷¹ Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Tane na ãwaihu'u nherê, õ hã ãma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pâ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ã'azãri pé. — ãne te tãma sina waihu'u za'ra.

⁷² Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârã na sahu. Tawamhã Zezusi te te tãma ãwaihu'uzém na, ma sina po're puru, Pedru hã. ãne ma tô Zezusi hã aré tãma waihu'u siro: “Si'a hã tihârã na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ dawî ã'udã, ãzadawa para õ nherê.”

Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'õ, Pedru hã.

15

Apito Piratu, Zezusi te te ãsawã pibuzé wasu'u Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28-19.16

¹⁻² Tawamhã awẽm na mararé, ma duré si'rã'õtõ, sasedoti ãpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'õtõ, dama roti'wa ãpire norĩ me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da. Tawamhã ãtẽme te te siwi ãwisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ããma ãwaihu. — ãne te tãma tinha.

³ Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã te Zezusihi ãma ãwasédé hã sa'ra za'ra taré, marĩ ãwasétére na 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ãpire za'ra hã. ⁴ Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahã:

— Marĩ ahã na ma tô ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di za. — ãne te 'mahã.

⁵ Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Piratu hã ãma titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ wa.

⁶⁻⁷ Wahub sidãpãsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're ãdasimasa mono norĩ hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, tinhimihãzé te te dama ãba'azém na dasa da te dasiwi 're ãmanharĩ za'ra

mono zém na, ma tô te te 're da'azani, da te tiwi 're ïwaptêrê za'ra mono zéb uwaibaba. Aibâ hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ïsisi hã. Romanu norĩ da, dasi'wapé watobro wamhã, te te da'mapãrĩ za'ra wa, ma tô séme ni, dazazéb 're. ⁸Tawamhã ma duré bâtâ na Piratuhu u tasi'rã'õtõ ni, da te tiwi rowaptêrê za'ra da, te te 're ï'manharĩ wê mono zéb zarina, misi te te dama 'mairôb'ru da, dazazém hawi da'maiwatobro da, apâ morĩ da.

⁹⁻¹⁰ Tawamhã Piratu te da'a'mahâ:

— Zudezu norĩ, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apâ morĩ da. — ãne te da'a'mahâ, Zezusihi âma. Sasedoti ïpire norĩ hã Zezusi te te sô'ru za'ra wa, ma tô ïtême siwi âwisi, Piratuhu u. ãne na ma tô Piratu hã âma dawaihu'u. ¹¹ Piratu hã Zezusi hã apâ morĩ da, te te nasi âma da'ab'mahârâ nherê, te sasedoti ïpire norĩ hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te waptêrê za'ra da, tiwi, Zezusihi upana te te wazere da. ¹² Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahâ:

— E marĩ, wa za bété aima âma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ïsisi za'ra wa'aba mono âma hã, te aima âma ï'uwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.

¹³ — Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasômri, dâ'â da. — ãne te nasi sa'êtê âma 'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.

¹⁴ — E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — ãne te âma da'ab'mahâ, Piratu hã.

Tane nherê, hârâ 'rãihâ na te nasi âma 'mahârâ za'ra, Piratu hã:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasômri, dâ'â da.

¹⁵ Tawamhã Piratu hã dama rowẽ za'ra da, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apâ 're morĩ da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, powawẽ hâi waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasômri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

Da'wapéi'wa norĩ hã Zezusihi âma ãto za'ra zé wasu'u

Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi âwisi, Piratuhu nhorõwa u, 'ri 're wa'wa nho'õmo u. Tamemhã te oto sitême sisô tihârâ za'ra, uburé sitême si'rã'õtô da. ¹⁷ Tawamhã dasi'ubuzém na ma tô Zezusi hã siwi âma hâiba ubu, ãhã pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sôpre. ¹⁸ Tawamhã sisarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na aihâimana.

¹⁹ Tawamhã ã'rãĩ wi, ma tô nasi siwi ahâ, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré nasi hi'râtitô tãma asimro, Zezusihi papara, âma wata za'ra da newa. ²⁰ Tawamhã nasi âma wa'ẽ za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi âma ãhâiba ubu hã ma tô apâ tiwi wazere za'ra. ã'uzazém na ma oto apâ siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasômri da, 'ri nho'õmo nhiti.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasômri zé wasu'u

Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30

²¹ Tawamhã bådâdi na te te siwi saprõni ré, ma tô aibã hã siwi sôpêtê, Sima na ãsisi hã, tirom hawi we ãmorĩ hã, 'ri ahã u. ãsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norĩ mama, Rupuhu me. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã, Simahã ma, ma tô 'ru za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hã te te tâma âri da, Zezusihi ma. ²² Tawamhã Dodota na romnhisi u, ma tô siwi saprõ, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'rãihi te wasu'u. ²³ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te aré tâma sômri za'ra, uwa 'ru 'rã wa'u ãsé hã te te hã'rêne da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ãwazari ré hã. Tane nherê, te te hã'rêne õ di, Zezusi hã. ²⁴ Taha pari, ma tô oto wedepo'o nhonhi'rãmi na siwi sasõ. Te te siwi sasômri pari, ma tô êtê zapotore ã'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waibu da. ²⁵ Zezusi te te siwi ãsasômri zém na hã, bådã ma tô oto tĩho're za'a. ²⁶ Zezusihi 'rã uwaibaba wedepo'o na rob'ui'ééré hã ma siwi tété, da te dasiwi ãwẽ'õ za'ra zém na, da te dasiwi ãma waihu'u za'ra da. ãne ãma ãrob'ui'ééré hã: ã hã, zudezu norĩ nhib'apito.

²⁷ Zezusihi siré, ma tô duré aibã norĩ hã sasômri zahuré ni, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te aiwa'aba zahuré ãsimire niwĩ, duré ãsimi'e niwĩ. ²⁸ ãne ãma ãromhãimanazé hã ma tô rob'ui'ééré zarina, sina uwaimra, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré hã: “ãwasété norĩ zu, te za taré dasiwi wẽ'õ ni.” ãne ãma ãrob'ui'ééré hã, ãbaihã na hã.

²⁹⁻³⁰ Tawamhã ãwa'wai baba, da te nasi ro'rahãri za'ra sidãpãsi, te nasi ãma tawa'ẽ za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rã siwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma

wasété za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatô bâdã hã ai'ãma si'utôrĩ ô ré, duré apã 'ri da. Ma'ãpé, asisô'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'ã tã da. — ãne te nasi ãma tiwa'ê za'ra.

³¹ Duré sasedoti ãpire norĩ hã te nasi ãma wa'ê sina, ãne sima nharĩ za'ra ãma, rowahutu'wa norĩ me:

— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'rãwi sisô'reptui ô di bété. ³² Ma'ãpé, ãne ré, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã, wa te wasina ã'umnhasi za'ra zéb da hã. — ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra.

Tawamhã ãsiré ãsa'o zahuré zama, te nasi tãma nharĩ wasété zahuré, Zezusihi ma.

³³ Tawamhã ma tã ti'abzuma. Abzuma wamhã, ma tã tirobra, daro mono bã. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro. ³⁴ Tawamhã si'ubdatô bãtã ãma, te Zezusi hã Timama hã sina 'mahã, hãrã 'rãihã na ãne:

— Eroi, Eroi, rema sabatani.

Ãhãrãzém na hã, ãma ãsaprĩzé hã, ãne:

— ãnhib'apito, ãnhib'apito, e marĩ da, ma tã oto ãrê. — ãne ãma ãsaprĩzé hã.

³⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ã'rata ãsimasam norĩ hã Zezusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tã sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ôhõta wapari aba. Eriasihi zô te hã, te te we pawaptob da.

³⁶ Tawamhã ni'wa hã si'aba'ré na ma tã piza're upsôzém ne hã 'mai'ã, uwa 'ru 'rã wa'u ãsé na te

te tãma ãma di'i da, Zezusihi ma, ãwa'âbã syry na. Tawamhã wedewaré 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihi ma, te te wẽ da, te te upsômri da. Taha pari, te ãne dama tinha:

— A'â pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sô morĩ õ'umnhasite, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, te te si'ra da. — ãne ma dama waihu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã hãrã 'rãihã na te hã, ãrẽme ma. Taha pari, ma pẽ'ẽ hai'utõ.

³⁸ Zezusi hã dâ'â wi, zazahã ãhãpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihã na hãihaipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma hã. ³⁹ Zezusi hã hãwi sa'o ré, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ãsõ're te za, ãpapara, romanu hã. Tawamhã Zezusi hã ãrẽme ma hãrã 'rãihã na hãrã wamhã, te te wapari wamhã, ma ãma rowaihu'u:

— Nare õ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra.

⁴⁰ Pi'õ norĩ zama, romhã hawi te Zezusi hã 'madâ'â za'ra. Nima norĩ nhisi hã ãne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norĩ na hã Ti'aduhu me. Ti'adu hã ãhãiba té. ⁴¹ Zezusi hã Darireza ãma 're morĩ ré hã, pi'õ norĩ hã ãsiré te 're nomro. Ma tô duré marĩ na te te siwi 're pawapto. Ta norĩ siré, te duré pi'õ norĩ hã ahã na Zeruzarẽ u ai'aba'ré, Zezusihi siré. Ta norĩ zama te romhã hawi siwi 'madâ'â za'ra.

Zezusi hã da te ãsẽrẽzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-

42

⁴²⁻⁴³ Sabadu u bãdã 're ãne mono u, te zudezu norĩ hã te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hã te te 're romhuri za'ra mono õ na dâ'ãsina. Tawamhã sabadu u oto hãiwahã wa, romhuri 'rãsutuzéb ãma te Zuzé hã Piratuhu u mo. Arimateza ãma te aré

're hâimana, Zuzé hã. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire, ta hã. Taha wa, te nasi si'rã'õtõ, siré dama roti'wa ĩpire za'ra norĩ me. Zuzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Tawamhã romhuri zahârizéb u, romhuture wa, ma tô sada aptete Zuzé hã, Piratuhu u morĩ da, Zezusihi hâiba hã te te tiwi waptẽrẽ da, ab're sirõmo 're, te te sêrẽ da. ⁴⁴ Zuzé hã, Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u wamhã, Piratu hã te ãma rosa'rata, dâ'â su'u wa. Tawamhã Piratu hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô te hã, ĩdâ'âzém na te te ãma sadanharĩ da, tô sena zô. ⁴⁵ Tawamhã tô sena Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u parimhã, Zuzéhé ma, te oto Piratu hã tãma ti'ru, Zezusihi hâiba hã ab're sirõmo 're, te te sêrẽ da. ⁴⁶ Tawamhã Zuzé hã zazahã, ma sada uipra, ĩhâirã hã. Taha pari, Zezusihi hâiba hã ma oto si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Tawamhã zazahã ĩhâirã na ma ubu. Te te ubu pari, ma tô ab're 're tisẽ. Sa'a zahâpã êtẽ wa, ab're sirõmo 're, ma tisẽ. Taha pari, te êtẽ tõmo wawẽ hã te te pizari, ab're te te ãma ĩré sitob da. ⁴⁷ ãne Zezusihi hâiba te te sêrẽ ré, ma tô pi'õ norĩ hã ãma 'madâ'â zahuré, Mariza Madarena hã Marizaha me. Ta hã Zuzéhé na. Tawamhã ma tô sabu zahuré, nimame Zuzé te te ĩsêrêzé hã.

16

Zezusi apã ĩhâiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

¹ Tawamhã bâdã oto sébré wamhã, tâibã oto sabadu hã romhuri zahârizé hã zudezu norĩ te hã. Tawamhã pi'õ norĩ hã ĩwa'u zadaze hã, ma tô siwi uipra, te te siwi ãma hâiba u'rẽ da, Zezusi hã.

Pi'õ norĩ nhisi hã Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hã. ² Tawamhã pi'õ norĩ hã mararé te ai'aba'ré, sa'a zahâpâ ab're u, bâdâ 'râiwatobro wi, dumidu na. ³ Bâdâdi na si'aba'réri ré, ma âne sima waihu'u za'ra:

— E 'wa hã te za ěne hã wama sa'ré za'ra, ab're nhitobzé hã.

⁴ Ab're nhitobzé hã ěne hã tōmo wawẽ uptabi wa, ma âne sima waihu'u za'ra. Tane nherẽ, sihotu wamhã, ěne da te ĩsa'ré na ma tō 'madâ'â za'ra. ⁵ Tawamhã ab're 're, sisisi wamhã, ma tō aibâ hã siwi sōpētē ĩprédupté hã, uza hâirâ ré ĩsâmra hã. ĩnomrozé nhimire niwĩ te nhamra. Taha wa, pi'õ norĩ hã ma tãma tipē'ẽwara za'ra. ⁶ Tawamhã âne te tãma nharĩ za'ra, pi'õ norĩ ma:

— ĩma aipahi za'ra wa'aba tō. Zezusi hã Nazaré ãma aré ĩprédu hã wedepo'o nhonhi'râmi na, da te dasiwi ĩsasōmri zō robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'réri wa'wa. Āne na, wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. Āne hâimana ō di oto. Apâ ma tō hâiwa'udu. Ma'âpé, ĩnomrozé hã sabu za'ra wa'aba. Robaba di. ⁷ Taha wa, te za oto apâ ai'aba'réri wa'wa, Pedru norĩ ma tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, âne: “Zezusi hã aiwana te za, u, timorĩ 'wa, Darireza u. Tame te za, u, ĩsōpētē za'ra wa'wa, aima ĩsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina.” — Āne ma tō pi'õ norĩ ma waihu'u za'ra.

⁸ Tawamhã ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tãma pē'ẽwara za'ra wa, te tirērē'ẽ za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ō di a'â.

Zezusi hã, Mariza Madarenahã ma, ĩsihâi'rézé

wasu'u

Mateusi 28.9-10; Zuwã 20.11-18

⁹ Zezusi hã dumidu na ma tô apâ hâiwa'udu, mararé. Tawamhã ãmorĩ'rata na ma tô Mariza Madarenahã ma, sihâi'rê. Ti'ai baba 're morĩ ré, ma tô taha ma, wa'uburé hã 7 na sãmra. ¹⁰ Tawamhã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ u, te mo Mariza Madarena hã, te te tãma rowasu'u za'ra da. Tãma robzei'õ za'ra di. Pẽ'êzé uptabi za'ra wa, te aiwa'õ za'ra. ãne ré, ma tô ãtẽme tiwisi za'ra, Mariza Madarena hã. ¹¹ Tawamhã Zezusi apâ 're ãmorĩ na, duré ãtẽme ãwisizém na hã te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, te te ãma saze za'ra õ di.

Zezusi hã, maparane tizazei'wa norĩ ma, ãsihâi'rêzé wasu'u

Rucasi 24.13-35

¹² Taha pari, ma duré Zezusi hã aimawi tihâiba na sihâi'rê, maparane tizazei'wa norĩ ma. Rom na bâdâdi na neb ré, ma tô ãtẽme tiwisi zahuré. ¹³ Tawamhã apâ te tineb zahuré, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma, te te rowasu'u zahuré da. Tane nherẽ, te te tãma rowasu'u za'ra nherẽ, te te ãma saze za'ra õ di duré.

Zezusi hã tisiré norĩ ma, ãsihâi'rêzé wasu'u, 11 na ãhâiba norĩ ma

Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi ré, 11 na ãhâiba za'ra u. Tawamhã timreme ma tô tãma pẽtẽ za'ra, siwi ãsabui'wa norĩ ãhimirowasu'u hã te te saze za'ra õ wa, apâ ãhâiwa'utuzém na da te ãwasu'u na hã. ¹⁵ Taha wa, te ãne oto tãma nharĩ za'ra:

— Daro mono bâ te za oto 're ãropéi wa'aba mo, a'uwẽ mono bâ, ãwasu'uwẽ na 're dapo're pu'u za'ra wa'aba mono da. ¹⁶ Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono wa, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te za te te 're da'awẽ'õ. ¹⁷ Da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono wamhã, wa za te 're da'apawapto, ãwaihu'u pese zarina, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono da, ãwasu'u na tô sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Æne te za te te 're dapawaptob za'ra. ãnhisi na te za wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra, ãzadawa para. Duré 're ãdasisadaihu'u za'ra mono õ na zama, te za 're mreme zusi. ¹⁸ Sa'rese ãna, wahi hã te te 're waibui mono nherẽ, duré dapãrizé hã te te 're âhuri mono nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ãhâzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono wamhã, te za 're séptâ'â za'ra, ãhâzé ré norĩ hã. — Æne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã hãiwa u ãmorĩzé wasu'u

Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11

¹⁹ Wanhíb'apito Zezusi hã te te tãma rowasu'u za'ra pari, ma tô hãiwa u tiwi âri za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ oto 're sãmra mono da, pire uptabi na. ²⁰ Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ãsadawa para, ma tô te te ropé daro mono bâ, ãwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Wanhíb'apito hã ma tô te te 're pawaptob za'ra, ãsimi'manharĩ waihu'u pese zarina, marĩ dama

ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ
wẽ mono da, ĩsimirowasu'u za'ra na tô sena uptabi,
da te 're waihu'u za'ra mono da.

'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c